

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

SOCIÁLNÍ ROZVOJ OHROŽENÉ MLÁDEŽE V ZÁPADNÍ PROVINCII ZAMBIE,
MĚSTĚ MONGU

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Zvánovcová, Ph.D.

Autor práce: Jana Veltrubská

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3.

2017

Bakalářská práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 30.3.2017

Veltrubská Jana

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Veronice Zvánovcové, Ph.D. za převzetí mé práce, velice cenné rady, konzultace a připomínky. Mé poděkování patří také Lucii Hrabcové, za pomoc v průběhu výzkumu a pobytu v Zambii.

OBSAH

Úvod.....	6
1 Sociální a ekonomické aspekty Zambie.....	9
1.1 Sociální ukazatele Zambie	9
1.2 Ekonomická situace Zambie	10
1.3 Sociální rozvoj Zambie	11
1.4 Zaměstnanost v Zambii	12
1.5 Sociální komunita v Zambii	13
2 Miléniová deklarace a Rozvojové cíle tisíciletí.....	14
2.1 Sociální péče a sociální práce v zemích subsaharské Afriky.....	15
3 Riziková a zranitelná mládež.....	16
4 Školství v Zambii.....	19
4.1 Systém školství.....	20
4.2 Stupně škol.....	22
5 Organizace Njovu o.p.s.....	23
5.1 Cíle organizace.....	23
5.2 Projekty	24
5.3 Njovu o.p.s. v Mongu.....	24
5.4 Ostatní projekty.....	28
6 Metodologie výzkumu	29
6.1 Stanovení hypotéz	29
6.2 Popis výzkumného souboru	30
6.3 Průběh výzkumu.....	31
6.4 Výsledky výzkumu.....	33
6.5 Verifikace hypotéz	37
7 Diskuze	39
8 Závěr.....	43
Seznam použitých zdrojů.....	45
Seznam obrázků a tabulek	48

Seznam grafů	49
Přílohy.....	50
Seznam příloh	50
Abstrakt.....	56
Abstract.....	57

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá tématem sociálně ohrožené mládeže v Západní provincii Zambie, městě Mongu a jednou z možností jejich rozvoje, kterým je projekt neziskové organizace Njovu o.p.s. Tento projekt je zaměřen na rozvoj ohrožené zambijské mládeže, pomocí studia. Spojit svou bakalářskou práci se sociální problematikou v Zambii mě napadlo, když jsem přemýšlela nad výjezdem do dané země. v Zambii je mnoho problematických okruhů v oboru sociální práce, na které se stojí za to zaměřit a blíže je prozkoumat.

Cílem bakalářské práce je na základě výzkumu a dostupných literárních pramenů blíže zmapovat projekt „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“ neziskové organizace Njovu o.p.s. a zjistit, zda tento projekt dokáže pomoci absolventům v jejich osobním sociálním postavení a rozvoji.

Cílem výzkumu je pomocí standardizovaných rozhovorů zjistit, zda se projektu „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“ daří plnit svůj rozvojový záměr.

Z důvodu stanovení těchto cílů a správného pochopení celé práce, je nutné vydefinovat jaké jsou podmínky Zambie a jednotlivců žijících v této zemi.

Zambie leží v tropické oblasti v severní části Jižní Afriky. Její rozloha je 750 610 km² a populace k roku 2014 sčítala 14 983 315 obyvatel¹. v roce 2015 čítala populace již 15, 1 miliónu. z tohoto počtu obyvatel bylo 6,9 miliónu osob ekonomicky činných. Demografické složení osob žijících v Zambii bylo následující: 0-4 let: 46,1 %, 15-64 let: 50,7 %, 65 let a výše: 3,2 %.²

Tato země má bohatou minulost od období, kdy byli nynější zambijští občané objeveni a prodáváni na otrockém trhu, přes války mezi kmeny, éru kolonialismu až do doby, než získala v roce 1964 nezávislost. Do této doby nesla název Severní Rhodesie.³ Nynější oficiální název zní Zambijská republika (Republic of Zambia)⁴. ve 21. století byla Zambie jedna z nejvíce zadlužených chudých zemí na světě, a proto se v roce 2005 většina z jejich dluhu eliminovala. Přesto, že je Zambie stále velice chudá země, její ekonomika stále sílí a hrubý domácí produkt (HDP) se od první poloviny 21. století zvedl o 6 %. Přesto je však tato země velmi závislá na světových cenách minerálů (měď a kobalt).⁵

¹ General Information. MCLNTYRE, Chris. *Zambia. 5th ed. USA: Bradt Traveled Guides Ltd., 2012, s. 2. ISBN 139781841623733.14*

² *Zambie. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2016-08-30]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/zambie/*

³ *Zambia. MURPHY, Alan. Southern Africa. 5th ed. Footscray, Vic: Lonely Planet, 2010, s. 623-627. ISBN 9781740595452.*

⁴ General Information. MCLNTYRE, Chris. *Zambia. 5th ed. USA: Bradt Traveled Guides Ltd., 2012, s. 2. ISBN 139781841623733.14*

⁵ *Zambia. MURPHY, Alan. Southern Africa. 5th ed. Footscray, Vic: Lonely Planet, 2010, s. 623-627. ISBN 9781740595452.*

Zambie je ekonomicky velice závislá také na podnebí, jelikož je situována v tropické oblasti a počasí přímo ovlivňuje výrobu, zemědělství a mnoho dalšího.⁶ Teplota se mírně liší v různých částech země, protože je ovlivňována vodopády a nadmořskou výškou. Roční období se zde rozděluje na horké a suché, v období prosinec-duben se v pozdním odpoledni vyskytují silné deště, od května do srpna je sucho a zima a v období září-listopad je stále sucho, ale začíná se rapidně oteplovat.⁷

V Zambii je velice rozšířená sociální exkluze a je velmi obtížné si zde najít práci a uživit se.⁸ Budoucností a výbornou možností, jak si vydělat dostatek peněz a dostat se tak z velmi nedostatečných podmínek života, a především ze závislosti na někom jiném je vzdělání a podnikání.

Na základě sociálních a ekonomických podmínek v Zambii je velice častá disharmonie v očekávání jednotlivce a sociálního prostředí. Sociálním fungováním sociální práce rozumí dle Navrátila „*Vztah mezi očekáváními jednotlivce a sociálního prostředí. Jsou-li tato vzájemná očekávání v souladu (komplementarita), interakce probíhají harmonicky, nejsou-li, v interakcích nastávají obtíže*“.⁹

Práce je rozdělena do 8 kapitol. První kapitola poukazuje na velice zajímavé sociální ukazatele státu a rozdílné pojetí sociální komunity, což je potřeba si představit pro pochopení sociálního fungování jedinců a zranitelné (ohrožené, vulnerabilní) mládeže. Další kapitola poukazuje na Miléniovou deklaraci a Rozvojové cíle tisíciletí, kterými se zabývám, protože je v nich obsaženo mnoho bodů z aktuální problematiky Zambie. Dále se bakalářská práce zabývá problematikou rizikové a ohrožené mládeže, nejenom v Zambii, ale i v ostatních zemích. Jedna z kapitol se věnuje charakteristice školství v Zambii, které je s bakalářskou prací úzce spjato, a jehož systém se od našeho velmi liší. Poslední kapitola, před metodologií výzkumu obsahuje informace o neziskové organizaci Njovu o.p.s., popsání jejich cílů, krátké představení projektů organizace a popsání projektu na který je práce zaměřena. Následuje metodologie výzkumu, diskuze a závěr.

⁶ ELSE, David. *Zambia. Footscray, Vic: Lonely Planet, 2002. ISBN 17-405-9045-7.*

⁷ *The Natural Environment. MCLNTYRE, Chris. Zambia. 5th ed. USA: Bradt Traveled Guides Ltd., 2012, s. 27. ISBN 139781841623733*

⁸ JIČÍNSKÁ, Vendula. *Nikazam: Rozvojové problémy Zambie. In: Mendelova Univerzita v Brně [online]. Brno: Mendelova Univerzita, 2011 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: http://is.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=53081;download=79190;z=1*

⁹ NAVRÁTIL, Pavel. *Životní situace jako předmět intervence sociálního pracovníka. In: Sociální práce: Děti a náhradní výchovná péče. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2003, roč. 2003, č. 2, s. 87-88. ISSN: 1213-62*

Zdroje, o které se práce opírá, jsou z velké části elektronické a psané v anglickém jazyce. Jelikož byla práce i výzkum vypracován přímo v Zambii, městě Mongu, většina knih, ze kterých ve své práci čerpám, jsou psané v angličtině a náleží Barotselandké univerzitě (University of Barotseland), jež se v tomto městě nachází. Tato knihovna není obnovovaná a objevují se zde především knihy staršího data (viz Příloha II). Literatura byla však vybrána tak, aby informace byly stále validní. Nejvíce bylo čerpáno z *Indian Journal of Community Medicine – Defining and measuring vulnerability in young people*, kde se autoři zaměřují na vulnerabilní mládež. Dále z knihy od David Else-Zambia a knihy od Keith M. Lewin a Ricardo Sabates – *Changing patterns of access to education in Anglophone and Francophone countries in Sub Saharan Africa: Is education for all pro-poor?*, která je zaměřena na vzdělávání v zemích sub-saharské Afriky.

1 SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÉ ASPEKTY ZAMBIE

1.1 SOCIÁLNÍ UKAZATELE ZAMBIE

Sociálním ukazatelem Zambie je velmi vysoká porodnost: 5,6 dětí na jednu ženu za rok, ale také vysoká úmrtnost: 21,46 úmrtí na 1000 obyvatel za jeden rok. Střední délka života při narození je 45 let. Gramotnost zde také není sto procentní. Pouze 70 % Zambijců jsou gramotní. Virem HIV je zde postiženo přibližně 15 % obyvatel (cca 1 100 000). Přibližně pětina zambijských dětí se nedožije pátého roku života, z toho cca 600 000 kvůli HIV/AIDS.¹⁰ o vylepšování těchto sociálních ukazatelů se mimo jiné stará sociální práce, která je zaštiťována Asociací sociálních pracovníků Zambie.¹¹

Z roku 2014 je odhadováno, že se v Zambii nachází 2 934 096 domácností. 56,4 % z nich se nachází na vesnicích (rurálních oblastech), zbytek ve městech (urbanizovaných oblastech). Průměrně se v jedné domácnosti nachází 5,1 členů. Rozdíl mezi počtem členů domácnosti ve vesnici a městech je minimální (5,3 členů:4,9 členů).¹² Ubytování se zde rozlišuje na tzv. „mašašu (mashaha) a permanentní (permanent). Mašaša je tradiční obydlí chudých obyvatel Mongu, většinou o velikosti jednoho nebo dvou pokojů bez oken. Stěny i střechu tvoří rákos, igelit nebo plech. Podlaha je prашná, po případě také z rákosu. Dveře jsou tvořeny dle možností majitelů (klasické dveře, závěs, provizorní dveře a další). Permanentní obydlí se již dá více připodobnit k domům, které se vyskytují i v Evropě-betonové (včetně podlahy), i více pokojů, okna, dveře, většinou běžná střecha. Voda a elektřina v obydlí není pravidlem, spíše výjimkou. Voda se většinou řeší vrtnou dírou, bývá pro více domácností umístěna v okolí. Elektřina je většinou pouze v permanentním domu, v mašaše je světlo zajištěno svíčkami.

¹⁰ JIČÍNSKÁ, Vendula. *Nikazam: Rozvojové problémy Zambie*. In: *Mendelova Univerzita v Brně [online]*. Brno: Mendelova Univerzita, 2011 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: http://is.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=53081;download=79190;z=1

¹¹ *Social Workers' Association of Zambia [online]*. Zambia [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.swazzambia.org/>

¹² *2014 Labour Force Survey Report*. In: *Zambia Labour Force Survey Report [online]*. Lusaka: Central Statistical Office, 2015, s. 9-15 [cit. 2016-11-04]. Dostupné z: www.zamstats.gov.zm

1.2 EKONOMICKÁ SITUACE ZAMBIE

Sub-saharská Afrika jako celek má největší procento lidí žijících z méně než jednoho dolaru na den z celého světa.¹³ 68 % obyvatel Zambie žije pod hranicí chudoby.¹⁴

Zambie patří do skupiny zemí s nižším středním příjmem. Ekonomika země je slabá a z velké části je závislá na zemědělství a těžbě nerostných surovin (mědi). Země se potýká s mnoha problémy-vysoká závislost na klimatických podmínkách, nedostatečná kvalifikovaná pracovní síla, závislost cen těžebních komodit na světových trzích, nedostatečná infrastruktura. Na druhou stranu Zambie vykazuje i přes všechny tyto problémy jasnou a stabilní růstovou tendenci.¹⁵ Kumulativní růst HDP byl od roku 1994 do roku 2013 3krát vyšší, to posunulo Zambii z chudé příjmové země na prosperující nižší střední zemi.¹⁶ Do budoucna je pro tento stát velice perspektivní rozvoj zemědělství a zpracovatelský průmysl. Dle posledního hodnocení, které bylo provedeno organizací „Heritage Foundation“, patří Zambie do skupiny „mostly unfree (po nejvíce případech nesvobodný)“ zemí-ze 178, které byly hodnocené, se Zambie umístila na 106. místě.¹⁷

¹³ *Africa Today and Future Prospects*. KERBO, Harold R. *World poverty: Global inequality and the modern world system*. Boston, Mass.: McGraw-Hill, 2006, s. 162. ISBN 0073042951

¹⁴ JIČÍNSKÁ, Vendula. *Nikazam: Rozvojové problémy Zambie*. In: *Mendelova Univerzita v Brně [online]*. Brno: Mendelova Univerzita, 2011 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: http://is.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=53081;download=79190;z=1

¹⁵ *Zambie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled: Členství v regionálních a mezinárodních uskupeních*. *Businessinfo [online]*. CzechTrade, 2016 [cit. 2016-11-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zambie-zakladni-charakteristika-teritoria-18445.html>

¹⁶ NKOSHA, Chishimba. *Education for All 2015 National Review Report: Zambia: Introduction*. In: *Unesco[online]*. Ministry of Education, Science, Vocational Training and Early Education (MESVTEE), 2014 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002315/231573e.pdf>

¹⁷ *Zambie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled: Členství v regionálních a mezinárodních uskupeních*. *Businessinfo [online]*. CzechTrade, 2016 [cit. 2016-11-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zambie-zakladni-charakteristika-teritoria-18445.html>

1.3 SOCIÁLNÍ ROZVOJ ZAMBIE

V rovině jednotlivce se rozvoj dotýká především vylepšení osobních dovedností a schopností, rozvoje kreativity a svobody, posílení cílevědomosti a odpovědnosti a zlepšení materiálního blahobytu. Na úrovni společnosti reguluje vnitřní i vnější vztahy. Rozvoj může mít pro různé osoby různé významy. Může se zaměřovat nejenom na sociální stránku, ale i na ekonomickou. v ekonomické rovině se jedná především o schopnost národního hospodářství zvyšovat a udržovat nárůst HDP.¹⁸

V sociální rovině se jedná především o rozvoj gramotnosti, zlepšování úrovně vzdělávání, zdravotního stavu obyvatel a poskytovaných zdravotnických služeb a zajišťování vhodného bydlení. z důvodu těchto skutečností byl rozvoj jako takový redefinován pro případy redukce nebo eliminace chudoby, nerovnosti nebo nezaměstnanosti, které jsou v přímém kontextu s rozvojem ekonomiky s cílem zlepšit kvalitu lidského života.¹⁹

Sociální rozvoj je tedy důležitý pro kvalitativní změny v životech občanů daného státu-jejich postojů, institucí a vnějších vztahů. Rozvoj je dynamický proces, při kterém se jednotlivci definují jako komunita a jsou schopni kolektivně využívat znalosti, hodnoty a organizační schopnosti, aby udržitelným způsobem sdíleli a vylepšovali prostředky společnosti a zároveň prokazovali pozitivní změny pro členy dané komunity. Rozvoj je realizace především ekonomických, kulturních a společenských práv, jejichž hlavním cílem je odstranění chudoby, nerovnosti nespravedlnosti a utrpení (Oxfam Community Aid Abroad, 2001).²⁰

¹⁸ RWOMIRE, Apollo. *The Role of Social Work in National Development: National Development*. In: *Social Work and Society: International Online Journal* [online]. Botswana: Department of Social Work, 2011 [cit. 2016-09-25]. Dostupné z: <http://www.socwork.net/sws/article/view/10/39>

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Tamtéž

1.4 ZAMĚSTNANOST V ZAMBII

Počet zaměstnaných obyvatel v roce 2014 byl vypočten na 5 859 227. 57,9 % zaměstnaných obyvatel vykonávalo svojí práci na vesnicích a 42,1 % ve městech. Nezaměstnaní v roce 2014 čítali 469 851 obyvatel (z toho 63,9 % studenti).²¹

40,6 % zaměstnaných označuje jako nejvyšší dokončené vzdělání ročník 1-7, 43 % má dokončen 8-12 ročník. 11 % zaměstnaných obyvatel Zambie nemá žádné vzdělání, tedy nikdy neabsolvovali školní docházku.²²

Průměrný měsíční plat v Zambii je 2 344 kwacha. Kurz této měny s naší měnou je cca 2,5,- Kč, čili průměrný měsíční zambijský plat činní 5 860,- Kč. Muži vydělávají v průměru 2 427 kwacha (6 067,- Kč) a ženy 2 129 kwacha (5 322,- Kč).

V národním měřítku 19 % všech placených zaměstnanců vydělává méně než 520 kwacha (1 300,-Kč) za měsíc, oproti tomu 24,9 % zaměstnaných obyvatel vydělává více než 3 500 kwacha (8 750,- Kč).²³

Industry	Number of Paid Employees, Interns and Apprentices	Amount in Kwacha								
		Total			Rural			Urban		
		Both Sexes	Male	Female	Both Sexes	Male	Female	Both Sexes	Male	Female
Total	1,318,436	2,344	2,427	2,129	2,173	2,222	2,043	2,405	2,502	2,159
Agriculture, forestry and fishing	189,169	1,368	1,481	1,058	1,202	1,323	856	2,097	2,211	1,826
Mining and quarrying	70,731	5,148	5,096	6,741	3,667	3,667		5,242	5,189	6,741
Manufacturing	93,922	1,996	2,026	1,791	1,958	2,118	1,316	2,004	2,008	1,971
Electricity, gas, steam and air conditioning	14,701	4,184	4,090	4,725	2,829	1,993	5,225	4,532	4,544	4,449
Water supply; Sewerage, waste management and remediation activities	10,390	2,414	2,496	2,212	1,180	1,180		2,486	2,606	2,212
Construction	103,302	1,834	1,851	1,401	1,496	1,535	808	1,942	1,949	1,714
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	139,379	1,308	1,363	1,189	1,412	1,830	724	1,296	1,313	1,256
Transportation and storage	123,846	1,736	1,752	1,144	1,351	1,349	1,500	1,784	1,803	1,126
Accommodation and food service activities	56,139	1,160	1,270	1,043	918	976	762	1,206	1,354	1,070
Information and communication	16,399	2,745	2,493	3,070	1,116	1,229	561	2,859	2,628	3,135
Financial and insurance activities	14,922	5,178	5,833	4,461	6,786	12,127	3,234	5,066	5,505	4,570
Real estate activities	210	1,915	1,915					1,915	1,915	
Professional, scientific and technical activities	11,304	4,294	4,578	3,291	4,599	4,555	4,735	4,175	4,587	2,648
Administrative and support service activities	51,826	1,537	1,380	2,606	1,533	1,561	1,470	1,537	1,353	3,360
Public administration and defence; compulsory social security	71,369	3,874	3,730	4,729	3,421	3,036	7,298	4,041	4,007	4,213
Education	150,733	4,136	4,433	3,820	4,838	5,201	4,297	3,735	3,872	3,614
Human health and social work activities	53,402	4,160	4,196	4,125	3,351	3,588	3,162	4,462	4,390	4,539
Art, entertainment and recreation	6,402	1,651	2,075	823	1,450	1,450		1,668	2,161	823
Other service activities	40,320	1,205	1,449	935	899	1,392	320	1,241	1,456	1,006
Activities of households as employer	95,626	721	1,018	588	1,261	3,459	415	663	783	608
Activities of extraterritorial organisations and bodies	3,286	3,503	2,645	7,726	5,735	5,735		2,953	1,680	7,726
Not elsewhere classified	1,058	1,073	1,073		400	400		1,307	1,307	

Source: 2014 Labour Force Survey, CSO

Obrázek 1: Průměrný příjem placených zaměstnanců podle průmyslové odvětví, pohlaví a vesnice/města

²¹ 2014 Labour Force Survey Report: Executive summary. In: Zambia Labour Force Survey Report [online]. Lusaka: Central Statistical Office, 2015 [cit. 2016-11-04]. Dostupné z: www.zamstats.gov.zm

²² 2014 Labour Force Survey Report. In: Zambia Labour Force Survey Report [online]. Lusaka: Central Statistical Office, 2015, s. 17-24 [cit. 2016-11-04]. Dostupné z: www.zamstats.gov.zm

²³ Tamtéž

1.5 SOCIÁLNÍ KOMUNITA V ZAMBII

„Když je dostatek jídla, příbuzní ho sdílí mezi sebou. v těchto dnech hladu už Vám ani příbuzní nemohou pomoci, tím že Vám dají jídlo“ -mladý muž, Nchimishi, Zambia.²⁴

Africká společnost rozumí člověkem individuální osobu ve společenském, sociálním těle-člověk je označován společností jako osoba s odpovídajícími povinnostmi a privilegii. Všechny studie potvrzují, že osoba v Afrických zemích má tzv. „vlastní obraz“ pouze v odrazu jeho členství v dané komunitě.²⁵ Koncept jedince je zde zkrátka více společenský než individuální.²⁶

Co se týká členství ve společnosti, je jedinec stavěn do více různých vztahů nebo struktur: členství v rodině, sousedství, etnické skupině a podobně. v africké kultuře je označení „rodina“ mnohem více rozsáhlé než jenom nukleární rodina. Zahrnuje čtyři dimenze: muž nebo manžel, žena nebo manželka, děti a rodiče v širším slova smyslu. Tyto čtyři dimenze zahrnují také pokrevní linie a linie, které vznikají z manželského svazku a rozšiřuje se do mnoha generací (muž není pouze manžel a otec, ale také bratr, bratranec, strýc, synovec, vnuk, prarodič, vůči jeho pokrevní linii a ve stejný čas je i tchán, švagr, zeť, strýc, bratranec vůči jeho linii vzniklé z manželství). Nejde si představit, aby jedno fungovalo v komunitě bez druhého. To ale neznamená, že africká společnost ignoruje potřeby jednotlivce.²⁷

Všeobecně se dá říci, že západní ideologie člověka je postavená na individualismu, jako zvláštní bytost v kontrastu s fundamentálními africkými tradičními manifesty, skrz pokračující životní kulturní instituce a struktury.²⁸

²⁴ *Strained Social Relation and Reduced Collective Action.* NARAYAN, Deepa. *Voices of the poor: crying out for change.* Oxford: Oxford University Press, 2000, s. 146. ISBN 0-19-521602-4

²⁵ *The African Conception of Person and Society as Community.* WHEATLEY, Christopher J. (ed.). *Humanization of social life.* Washington: Council for research in values and philosophy, c2004, s. 19-20. *Cultural heritage and contemporary change, Vol. 18.* ISBN 1-56518-200-6.

²⁶ *The Primacy of an Original Communion Over Individualistic Distinction.* WHEATLEY, Christopher J. (ed.). *Humanization of social life.* Washington: Council for research in values and philosophy, c2004, s. 20-22. *Cultural heritage and contemporary change, Vol. 18.* ISBN 1-56518-200-6.

²⁷ *The Relation of Man to the World (Cosmos): Persona and Social Community.* WHEATLEY, Christopher J. (ed.). *Humanization of social life.* Washington: Council for research in values and philosophy, c2004, s. 22-23. *Cultural heritage and contemporary change, Vol. 18.* ISBN 1-56518-200-6.

²⁸ *The African Conception of Person and Society as Community.* WHEATLEY, Christopher J. (ed.). *Humanization of social life.* Washington: Council for research in values and philosophy, c2004, s. 19-20. *Cultural heritage and contemporary change, Vol. 18.* ISBN 1-56518-200-6.

2 MILÉNIOVÁ DEKLARACE A ROZVOJOVÉ CÍLE TISÍCILETÍ

„V roce 2000 přijalo OSN hlasy všech členských států Miléniovou deklaraci, v níž vyhlásily své odhodlání odstranit extrémní chudobu a hlad a zajistit lidem bez rozdílu pohlaví, rasy a náboženství či světového názoru svobodu, rovnost, solidaritu a toleranci. Zavázaly se k ohleduplnosti vůči přírodě a přihlásily se ke sdílené odpovědnosti, která by na multilaterální úrovni měla garantovat sociální a ekonomický rozvoj, mír a bezpečí.“²⁹

K přijaté Miléniové deklaraci vedl dlouhý proces. Nejdříve bohaté země přispívat na chudé nechtěli, až s pozdější dlouhodobou kritikou začali nejbohatší země světa jednat. Snahou bylo odstranit vzrůstající neklid mezi politikou MMF, SB a OSN a nastolit jednotné politické cíle a zefektivnit boj s extrémní chudobou. Výbor pro rozvojovou spolupráci v roce 1996 publikoval strategický dokument „*Formování 21. století*“, kde bylo prvně zveřejněno sedm tzv. Mezinárodních rozvojových cílů. Později byl ještě dopracován další 8. cíl a v roce 2001 byly všechny cíle zveřejněny pod společným názvem Rozvojové cíle tisíciletí:³⁰

1. Vymýtit extrémní chudobu a hlad
2. Zpřístupnit základní vzdělání všem
3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit postavení žen
4. Snížit dětskou úmrtnost
5. Zlepšit zdraví matek
6. Bojovat proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem
7. Zajistit trvalou udržitelnost životního prostředí.³¹

Na tyto cíle v roce 2015 navázali Cíle udržitelného rozvoje, kterých je již 17. Patří mezi ně například: vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě, zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku, zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny, nebo podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních.³²

²⁹ TOŽIČKA, Tomáš. *Příliš vzdálené cíle: rozvojové cíle tisíciletí: manuál globálního rozvojového vzdělávání*. Praha: Educon, 2008, s. 7. ISBN 978-80-254-3279-2.

³⁰ *Tamtéž*

³¹ *Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs)*. Organizace spojených národů [online]. Praha: UNIC [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/rozvojove-cile-tisicileti-mdgs/>

³² *Cíle udržitelného rozvoje (SDGs): FAKTA*. Organizace spojených národů [online]. Praha: UNIC [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>

2.1 SOCIÁLNÍ PÉČE A SOCIÁLNÍ PRÁCE V ZEMÍCH SUBSAHARSKÉ AFRIKY

K Miléniové deklaraci a Rozvojovým cílům tisíciletí neodmyslitelně patří sociální práce, která je jednou z nástrojů k naplňování jejich obsahu. i v Zambii je sociální práce známá a rozšířená.

Existuje mnoho definic sociální práce. Například definice podle Havrdové zdůrazňuje důležitost sociální práce, která vytváří jakožto profesionální činnost, podmínky pro rozvoj a lepší využití zdrojů jednotlivce, skupin, komunit a společnosti mimo jiné usnadněním vzájemné interakce s cílem „*ochránit a posílit zejména znevýhodněné a ohrožené skupiny a jednotlivce ve společnosti*“³³. Matoušek upozorňuje na podmíněnost sociální práce kulturním kontextem, ve kterém vznikla, důležité propojení s původními kmenovými tradicemi a aktuální vlivy modelů sociální práce, které mezinárodní organizace do těchto zemí přinášejí.³⁴ Námitkami ke kulturnímu kontextu se zabývá Mezinárodní federace sociálních pracovníků. Ty označují sociální práci jako akademickou disciplínu a profesi založenou na praxi, která podporuje sociální změnu a rozvoj, sociální soudržnost, osvobození a posílení osob a zasahuje všude tam, kde se lidé dostávají do kontaktu se svým prostředím. Zásadní význam pro sociální práci mají principy sociální spravedlnosti, kolektivní odpovědnosti a lidských práv.³⁵

Sociální práce a sociální péče v jižní Africe byla založena na modelech sociální práce vycházející ze západu. Samozřejmě tím, jak se sociální práce posouvala, se tento model v teorii i praxi vyvinul tak, aby se odvíjel a vyhovoval potřebám v jižní Africe po sociální, ekonomické i politické stránce. ve výsledku se sociální práce a péče zaměřuje na různé mechanismy, které pomáhají zranitelným, rizikovým občanům v chudobě a věnuje pozornost na zvýšení blaha sociálně, ekonomicky i politicky marginalizovaným obyvatelům Afriky.³⁶

Sociální práce nejenom v rozvojových zemích může být zaštiťována dobrovolnickou nebo vládní činností, popřípadě kombinací obojího. Jedním z jejich hlavních cílů je umožnit všem lidem plně rozvinout svůj potenciál a obohatit jejich život, tím zabránit možným dysfunkcím.³⁷

³³ *Definice sociální práce. Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci. Praha: Osmium, 1999, s. 154. ISBN 80-902081-8-5.*

³⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.*

³⁵ *Global definitions of social work. International Federation of Social Workers [online]. 2014 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://ifsw.org/policies/definition-of-social-work/>*

³⁶ *International Social Work and Social Welfare in Southern Africa: Introduction. Oxford Bibliographies[online]. 2016 [cit. 2016-09-25]. Dostupné z: <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780195389678/obo-9780195389678-0237.xml>*

³⁷ RWOMIRE, Apollo. *The Role of Social Work in National Development: Definition of Social Work. In: Social Work and Society: International Online Journal [online]. Botswana: Department of Social Work, 2011 [cit. 2016-09-25]. Dostupné z: <http://www.socwork.net/sws/article/view/10/39>*

3 RIZIKOVÁ A ZRANITELNÁ MLÁDEŽ

Světová zdravotnická organizace (WHO) a Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF) definuje mládež jako jedince mezi 15-24 lety. Adolescenti (10-19 let) jsou společně s mládeží označováni jako tzv. „mladí lidé“, kteří tvoří 30 % světové populace.³⁸

Můžeme určit více potencionálních příčin, které z mladých lidí dělají rizikovou mládež, jsou to například tyto okruhy: rodina, vzdělání, práce, kultura, politika, stereotyp, hodnotová orientace, komunikace, přístup k životu a volný čas.³⁹

Atribut „rizikový“ je míněn ve smyslu „ohrožený, v nebezpečí“. Toto označení, jak uvádí Macek, značí citlivost období mládí pro rozvoj problémového chování.⁴⁰

Termín „vulnerabilní“ se dá aplikovat na jedince, jejichž stav nebo postavení je velice slabé nebo je nedostatečně bráněné. Mládež a adolescenti mohou být zranitelní v mnoha okruzích života-deprivace (potrava, vzdělání, rodičovská péče), vykořisťování, násilí, zanedbávání, zneužívání, nebo nakažení virem HIV. Zranitelnost je relativní termín, který může v reálném životě sahat od jakési pružnosti až k naprosté bezmoci.⁴¹

V Zambii se vyskytuje spíše než pojem rizikový, pojem ohrožený, zranitelný – vulnerabilní. Konceptem zranitelnosti se dá označit každá osoba, která je více vystavena nebezpečí než její vrstevníci, v našem případě se jedná o mládež.⁴²

Součástí Úmluvy o právech dítěte je právo na volný čas (článek 31) - „*Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti.*“⁴³ V Zambii nemá většina dětí čas samo na sebe, pokud nechodí do školy, musí vydělávat na domácnost, nebo obojí. Toto není jediný článek úmluvy, který prakticky není v této zemi dodržován-například právo na vzdělání (článek 28 Úmluvy o právech dítěte). Tyto skutečnosti podporují ohroženost mládeže v Zambii.

³⁸ ARORA, ShilpaKhanna, et al. *Defining and measuring vulnerability in young people: Introduction. Indian Journal of Community Medicine.* 2015, **40**(3), 193-197. DOI: 10.4103/0970-0218.158868. ISSN 0970-0218. Dostupné také z: <http://www.ijcm.org.in/text.asp?2015/40/3/193/158868>

³⁹ TVRDOŇ, Miroslav a (eds.). *Mládež ve společnosti a vliv rodinného prostředí: Riziková mládež ako sociálno-politický problém v Slovenskej republike.* In: TRUHLÁŘOVÁ, Zuzana a Martin Smutek. *Riziková mládež v současné společnosti.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, s. 28. ISBN 80-7041-044-2.

⁴⁰ MACEK, Petr. *Adolescence.* Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8747-7.

⁴¹ ARORA, ShilpaKhanna, et al. *Defining and measuring vulnerability in young people: Definition(s) of Vulnerability and Factors Influencing Vulnerability. Indian Journal of Community Medicine.* 2015, **40**(3), 193-197. DOI: 10.4103/0970-0218.158868. ISSN 0970-0218. Dostupné také z: <http://www.ijcm.org.in/text.asp?2015/40/3/193/158868>

⁴² ARORA, ShilpaKhanna, et al. *Defining and measuring vulnerability in young people: Abstract. Indian Journal of Community Medicine.* 2015, **40**(3), 193-197. DOI: 10.4103/0970-0218.158868. ISSN 0970-0218. Dostupné také z: <http://www.ijcm.org.in/text.asp?2015/40/3/193/158868>

⁴³ *Úmluva o právech dítěte.* United Nations [online]. Praha [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

Základy zranitelnosti se pokládají už v dětství. Skinner definoval zranitelné děti následovně: “*Jedinci, kteří nemají zaručené plnění jejich základních práv.*”⁴⁴ Můžeme objevit 6 skupin (kategorií) dětí, kteří jsou postihnuti zranitelností:

1. děti ulice,
2. děti, které jsou zapojeni do nejhorších forem dětské práce,
3. děti, které jsou nebo byly přítomné u ozbrojeného konfliktu,
4. děti nakažené HIV/AIDS,
5. handicapované děti,
6. lokální sirotci a zranitelné děti.⁴⁵

Velké množství dětí, které definujeme jako zranitelné, spadají do více kategorií než jedné.⁴⁶ a ačkoliv se jako hlavním problémem zranitelnosti ustanovuje osíření, definice se centrována okolo tří elementárních aspektů závislosti:

1. materiální aspekt-nedostatek peněz, jídla; problémy s oblékáním, ubytováním, zdravím; nedostatečná péče a vzdělání,
2. emocionální aspekt-zde se objevuje především absence lásky, péče, podpory, prostoru k truchlení a vyjádření emocí,
3. sociální aspekt – nedostatek podporujících vrstevníků, absence osob, které pomáhají v těžkých životních situacích, nebo rizika vycházející z bezprostředního okolí.⁴⁷

Jelikož pojem zranitelnosti není stále přesně definován, je velice těžké přesně poukázat na magnitudu tohoto problému. Avšak můžeme kvantifikovat hlavní příčiny, které činí mladé lidi ohrožené. Důvody zranitelnosti mládeže jsou například extrémní chudoba nebo nakažení virem HIV⁴⁸- mladí lidé jsou velice energičtí, mají potřebu experimentovat v mnoho ohledech. Jedním z hlavních problémů je však nedostatek možností k projevování rodičovské lásky v dětství a s tím související osířelost. Obyvatelé Zambie, ačkoliv své děti rádi mají, jejich životní situace (nedostatek peněz, jídla, času) jim nedovoluje se o děti dostatečně starat.⁴⁹ v Zambii se nachází velké množství sirotků. v číslech sirotci obsahují přibližně 1 000 000 obyvatel⁵⁰. z těchto dětí žije 75 000

⁴⁴ SKINNER, Donald, N. TSHEKO, S. MTERO-MUNYATI, et al. *Towards a Definition of Orphaned and Vulnerable Children. AIDS and Behaviour.* 2006, **10**(6), 619-626. DOI: 10.1007/s10461-006-9086-6. ISSN 1573-3254. Dostupné také z: <http://link.springer.com/10.1007/s10461-006-9086-6>

⁴⁵ARORA, ShilpaKhanna, et al. *Defining and measuring vulnerability in young people: Definition(s) of Vulnerability and Factors Influencing Vulnerability. Indian Journal of Community Medicine.* 2015, **40**(3), 193-197. DOI: 10.4103/0970-0218.158868. ISSN 0970-0218. Dostupné také z: <http://www.ijcm.org.in/text.asp?2015/40/3/193/158868>

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ ARORA, ShilpaKhanna, et al. *Defining and measuring vulnerability in young people: Estimated Burden and Profile of Vulnerable Young People. Indian Journal of Community Medicine.* 2015, **40**(3), 193-197. DOI: 10.4103/0970-0218.158868. ISSN 0970-0218. Dostupné také z: <http://www.ijcm.org.in/text.asp?2015/40/3/193/158868>

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ JIČÍNSKÁ, Vendula. *Nikazam: Rozvojové problémy Zambie. In: Mendelova Univerzita v Brně [online]. Brno: Mendelova Univerzita, 2011 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: http://is.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=53081;download=79190;z=1*

na ulicích a 25 % nemá žádné peníze. Musí proto spát venku v ulicích, nebo přebývat na místech, kde sídlí trhy. z důvodu velkého výskytu viru HIV, tedy i nemoci AIDS a zhroucení se tradičního systému fungování rodiny, 33 % dětí, kteří nemají matku ani otce, žijí se svými prarodiči. Jejich základní práva nejsou vždy dodržována a nikdo nezaručuje, že dodržována někdy budou. Základní životní potřeby jako střecha nad hlavou, jídlo, bezpečí, zdraví ani vzdělání mnohokrát nejsou poskytovány, a to vede u dětí a mládeže k prostituci, užívání návykových látek, a provádění dalších života ohrožujících a nebezpečných činností.⁵¹

⁵¹ *Orphans in Africa: Children's Town Malambanyama. GlobalGiving [online]. [cit. 2016-09-08]. Dostupné z: www.globalgiving.org*

4 ŠKOLSTVÍ V ZAMBII

Ve všech Anglofonních zemích sub-saharské Afriky je větší množství dětí žijících v nejhudších domácnostech, které nemají možnost navštěvovat školy. Tuto možnost mají spíše děti žijící v bohatých domácnostech. Již dlouho dobu se tedy vyskytuje nutnost zajistit těmto dětem z chudých domácností přístup do škol. Práce na tomto problému se zdá být úspěšná.⁵² Od roku 2002 je v Zambii základní vzdělání bezplatné, ačkoliv rodiny musí platit za vše ostatní-viz níže.⁵³

Je mnoho faktorů, které omezují přístup dětem ze sub-saharské Afriky k základnímu vzdělání. Například dětská práce, špatná kvalita vyučování, vzdálenost školy od místa bydliště, brzké těhotenství nebo sňatek a rodičovské povinnosti. Dalším faktorem je, že mnoho rodin nemá peníze, aby mohly děti ve školní docházce podporovat.⁵⁴

Úroveň vzdělávání a škol je v Zambii variabilní. Systém veřejného vzdělávání je stále nedostatečně financovaný a podporovaný, ale existuje zde spousta soukromých a mezinárodních škol, které nabízejí vynikající úroveň vzdělávání, ale pro většinu Zambijců jsou příliš drahé, tedy naprosto nedostupné.⁵⁵ Střední škola je také drahá a vysokoškolské vzdělání téměř nedosažitelné. Ačkoliv je základní vzdělání již bezplatné, stále je povinnost platit za školní pomůcky a školní uniformy. Také rodiče musí platit za obědy a přispívat penězi i na ostatní projekty školy (rekonstrukce školní budovy, různé akce a aktivity atd..).⁵⁶

⁵² Results. LEWIN, Keith M a Ricardo SABATES. *Changing patterns of access to education in Anglophone and Francophone countries in Sub Saharan Africa: Is education for all pro-poor?*. Brighton: Consortium for Research on Educational Access, Transitions and Equity, 2011, s. 23. ISBN 0901881597.

⁵³ *The Evolution of Enrolment*. LEWIN, Keith M a Ricardo SABATES. *Changing patterns of access to education in Anglophone and Francophone countries in Sub Saharan Africa: Is education for all pro-poor?*. Brighton: Consortium for Research on Educational Access, Transitions and Equity, 2011, s. 9. ISBN 0901881597.

⁵⁴ Introduction: *Making Public Policy*. HADLEY, Sierd. *Seasonality and access to education: The case of primary education in sub-Saharan Africa*. Brighton: Consortium for Research on Educational Access, Transitions and Equity, 2010, s. 1. ISBN 0901881406.

⁵⁵ *Educations and Schools in Zambia*. ExpatArrivals [online]. Globe Media, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.expattarrivals.com/zambia/education-and-schools-in-zambia>

⁵⁶ *Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic*. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-09].

4.1 SYSTÉM ŠKOLSTVÍ

Školní docházka je v Zambii nepovinná.⁵⁷ Zambijské školství se dělí podobně jako v České Republice na první a druhý stupeň základní školy, střední školu atd. Může se však také vykytovat označení základní vzdělání, nižší a vyšší střední vzdělání. Základní a střední vzdělání se označuje v tzv. úrovních, které se rozdělují na tři části, které se dále dělí na 12 ročníků- tzv. „grades“.

- Základní škola (1. stupeň) - 1. ročník-6. ročník (G1-G6),
- Základní škola (2. stupeň) - 7. ročník -9. ročník (G7-G9) -může se také vyskytovat označení „nižší střední vzdělání“,
- Střední škola- 10. ročník -12. ročník (G10-G12) -také se označuje jako „vyšší střední vzdělání“.⁵⁸

Státní školství

Ačkoliv je vzdělávání do úrovně G7 bezplatné, v praxi je pro mnoho rodin velice finančně náročné, a proto participace dětí daného věku není tak vysoká, jak by bylo potřeba.⁵⁹ Například mateřské školy nejsou ve státní sféře vzdělávání provozovány, jsou zastřešovány církví nebo komunitami, především jsou soukromé.⁶⁰ Díky tomu jsou finančně natolik náročné, že většina rodin své děti do školek neposílá.⁶¹

Státní školství v Zambii je velice podceňované a chybí zde potřebné zdroje. Proto velké množství státních škol postrádá potřebné prostředky, vybavení a také personál. v Zambii se samozřejmě vyskytují i veřejné školy s adekvátní úrovní vzdělání, ale ty se většinou vyskytují pouze ve velkých městech. v rurálních oblastech jsou většinou pouze školy, které ani nevypadají jako pořádná budova a navštěvuje je příliš velké množství žáků na to, aby vzdělávání mohlo být na dostatečné úrovni.⁶²

Někteří žáci nemohou z finančních důvodů ve škole pokračovat, proto v některém ročníku přeruší školní docházku a vrací se tehdy, když se finanční situace rodiny zlepší. Toto přerušování se může i několikrát opakovat. Dalším důvodem rozdílného věkového složení žáků, je pozdní nástup do prvního ročníku, opět z finančních důvodů. Není tedy vůbec nezvyklé, že 16letý mladý člověk navštěvuje 7. třídu základní školy.⁶³

⁵⁷ *Systém školství v Zambii: Školní docházka. Adopce zambijských dětí na dálku [online]. Ostrava: Njovu, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.adopcezambie.cz/skolstvi-v-zambii/>*

⁵⁸ *Educations and Schools in Zambia: The Zambian education system. ExpatArrivals [online]. Globe Media, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.expattarrivals.com/zambia/education-and-schools-in-zambia>*

⁵⁹ *Educations and Schools in Zambia: Public schools in Zambia. ExpatArrivals [online]. Globe Media, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.expattarrivals.com/zambia/education-and-schools-in-zambia>*

⁶⁰ *Tamtéž*

⁶¹ *Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic: Mateřská škola. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-09].*

⁶² *Educations and Schools in Zambia: Public schools in Zambia. ExpatArrivals [online]. Globe Media, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.expattarrivals.com/zambia/education-and-schools-in-zambia>*

⁶³ *Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic: Pohled do škol. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-09].*

Soukromé školství

Soukromé školství se nachází na lepší úrovni než školství ve státní sféře. Děti je ve třídách méně a učitelé mají o trochu lepší plat (přesto je jejich odměna stále menší než 1000 kwacha (cca 2 500,- Kč) měsíčně, při stejných cenách potravin jako v České republice). Na rozdíl od státních škol, zde učitelé docházejí pravidelně.⁶⁴ Velké množství privátních škol spadají pod nějakou, zde působící církev, také se zde vyskytuje mnoho islamistických škol. Ostatní soukromé školy jsou zřizovány komunitou nebo velkými korporacemi.⁶⁵

Komunitní školy

Zambijské komunitní školy jsou většinou malé venkovské školy s velmi limitovanými zdroji. Jsou stavěné většinou pro potřeby dané komunity a platí se buď velice malé, nebo žádné poplatky za studium.⁶⁶ Komunitních škol je však v Zambii malé množství, a proto jsou kapacitně nedostačující. Kvalita výuky také není zrovna na dobré úrovni, protože personál, který zde vyučuje, většinou není dostatečně kvalifikovaný.⁶⁷ Komunitní školy jsou v Zambii velice důležité pro účely rozvoje a sčítají skoro 20 % z celkového počtu dětí navštěvujících základní školy.⁶⁸

⁶⁴ *Systém školství v Zambii: Soukromé školství. Adopce zambijských dětí na dálku [online]. Ostrava: Njovu, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.adopcezambie.cz/skolstvi-v-zambii/>*

⁶⁵ *Educations and Schools in Zambia: Private schools in Zambia. ExpatArrivals [online]. Globe Media, 2016 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: <http://www.expatarrivals.com/zambia/education-and-schools-in-zambia>*

⁶⁶ *Tamtéž*

⁶⁷ *Systém školství v Zambii: Komunitní školy. Adopce zambijských dětí na dálku [online]. Ostrava: Njovu, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.adopcezambie.cz/skolstvi-v-zambii/>*

⁶⁸ *NKOSHA, Chishimba. Education for All 2015 National Review Report: Zambia: Managing rapid increase in participation. In: Unesco[online]. Ministry of Education, Science, Vocational Training and Early Education (MESVTEE), 2014 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002315/231573e.pdf>*

4.2 STUPNĚ ŠKOL

Základní vzdělání

Základní škola trvá stejně jako v České Republice 9 let a dělí se do dvou úrovní. 1. úroveň se označuje jako G1-G7, druhá úroveň je pak G8-G9 (viz kapitola 4.1). 7. ročník a 9. ročník jsou ukončovány důležitými celostátními zkouškami, které ovlivňují další pokračování studenta ve studiu. Výuka probíhá v anglickém jazyce, studenti se ale také učí svým domorodým jazykům. Vyučované předměty jsou podobné jako na českých základních školách.⁶⁹ Od osmého ročníku je zpoplatněné i studium na základních školách. Většina dětí proto ukončuje své vzdělávání v G7⁷⁰, od devátého ročníku jsou zpoplatněny již i zkoušky.⁷¹ Vyučování probíhá na dvě až tři směny, z důvodu potřeby větší kapacity škol. Děti se tak učí 2,5-3 hodiny denně, je tu snaha o rozšíření výuky a 4 hodinové vyučování (G1-G4).⁷²

Praktické vzdělání

Učňovské vzdělávání trvá přibližně jeden rok, a mohou jí na rozdíl od běžných středních škol absolvovat i žáci, kteří neuspěli u závěrečných zkoušek 9. ročníku. Studenti se mohou vyučit v mnoho oborech, jako je obrábění kovů, truhlářství, výpočetní technika, psaní na počítači, práce s kůží, krejčovství, pekař, elektrikář aj..⁷³

Středoškolské vzdělání

Studium střední školy začíná v G10 a končí G12, což je zároveň poslední ročník zambijského všeobecného vzdělání. Mají různá zaměření a její studium trvá 3 roky. Na konci G12 se skládá závěrečná zkouška (stejně jako na konci G7 a G9), po jejímž úspěšném absolvování získá student certifikát. Toto potvrzení o absolvování je nutné, pokud chce student dále pokračovat na vysokoškolské vzdělání.⁷⁴

Vysokoškolské vzdělání

Studenti, kteří mají splněný G12, mohou dále pokračovat buď na tzv. College (vyšší střední), která trvá 2 roky, popřípadě na univerzitu, která je většinou tříletá, ale může trvat i 5 let. Mohou také absolvovat tzv. Trade school (vyšší učňovská škola), která trvá podle zvoleného oboru od 6 měsíců do 2 let. Jednou z možností pokračování ve studiu je také dvouletá nástavba, po které se student může stát učitelem, či zdravotní sestrou.⁷⁵

⁶⁹ Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic: Základní škola. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-10].

⁷⁰ Systém školství v Zambii: Absolvování sedmého ročníku. Adopce zambijských dětí na dálku [online]. Ostrava: Njovu, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.adopcezambie.cz/skolstvi-v-zambii/>

⁷¹ Tamtéž

⁷² NKOSHA, Chishimba. Education for All 2015 National Review Report: Zambia: Managing rapid increase in participation. In: Unesco[online]. Ministry of Education, Science, Vocational Training and Early Education (MESVTEE), 2014 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002315/231573e.pdf>

⁷³ Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic: Praktické vzdělání – učňovské školy. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-10].

⁷⁴ Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic: Střední škola. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-10].

⁷⁵ Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic: Vyšší vzdělání. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-10].

5 ORGANIZACE NJOVU O.P.S

Zambie je značným příjemcem zahraniční rozvojové pomoci. Dle OECD v roce 2014 Zambie dosáhla na 994,6 mil. USD. Klíčovými donory jsou Spojené státy americké, Velká Británie, Evropská Unie, Japonsko, Švédsko, Norsko, Německo, Dánsko, IMF, WB a agentury OSN.⁷⁶ v nynější době má Zambie v ČR postavení tzv. „phasing-out“ země a spolupráce s ní bude postupně ukončena, jelikož rozvojová spolupráce ČR nejvíce směřuje do zemí nižší střední příjmové skupiny.⁷⁷

Njovu o.p.s. je jedna z neziskových organizací, která se touto rozvojovou pomocí v Zambii zabývá. Organizace vznikla v Brně v České Republice roku 2009. Jejím cílem je vést projekty, které jsou zaměřené na pomoc znevýhodněným dětem a mládeži v oblasti vzdělání a trávení volného času.⁷⁸ Njovu o.p.s. působí v hlavním městě Lusaka, dále v severozápadní provincii Zambie, v městě Mongu, v centrální provincii, v městě Chibombo a vesnici Malambanyama, a v neposlední řadě v jižní provincii, v oblasti Monze, v městě Choma. „Njovu“ znamená v zambijském jazyce Nyanja slon, ale také nezastavitelný.⁷⁹

5.1 CÍLE ORGANIZACE

Njovu o.p.s. si zakládá na tom, aby její projekty a cíle byly trvale udržitelné a dlouhodobé. Nejdůležitějším principem všech aktivit této neziskové organizace je co nejvyšší práce s místními komunitami. Organizace má pět základních cílů:

1. poskytovat zázemí a základní vzdělání dětem ulice v chudinských čtvrtích hlavního města Lusace. Provozují komunitní centrum, ve kterém se děti mohou vzdělávat a trávit svůj volný čas, čímž se předchází sociopatologickým jevům jako je kriminalita nebo prostituce,
2. poskytnout znevýhodněné mládeži a mladým lidem v chudinských čtvrtích možnost kvalitního trávení volného času v nízkoprahových klubech v rámci, kterých probíhají vzdělávací aktivity, které se zaměřují především na prevenci negativních jevů, jako například šíření HIV nebo brzká těhotenství,
3. zajistit učňovské vzdělání absolventům základních a středních škol. Organizace provozuje kurzy v oborech pekař, krejčí a elektrikář. Doposud získalo učňovské vzdělávání více než 500 studentů,
4. podporovat vyučené studenty v začátcích podnikání. Pomáhají absolventům vytvořit a uskutečnit obchodní plán a dávají rady, jakým způsobem se dá prorazit na místním trhu práce,

⁷⁶ Školní systém v Zambii, aneb skrytý pohled do školních lavic: Vyšší vzdělání. Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-10].

⁷⁷ Prioritní země a sektory ZRS ČR: Phasing-out země. FoRS [online]. [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/ceska-politika/jake-jsou-prioritni-zeme-a-sektory-zrs-cr/#.WJXrgxvhC01>

⁷⁸ o Njovu o.p.s. Njovu [online]. 2016 [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/o-nas/>

⁷⁹ Projekty. Njovu [online]. 2016 [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/projekty/>

5. zlepšit životní standard a kvalitu života osobám nakaženým virem HIV. Njovu o.p.s. organizuje podpůrné skupiny, prosazuje principy pozitivního žití a vytváří zemědělskou produkci.⁸⁰

Njovu je také koordinátorem projektu „*Adopce na dálku*. Nově také spolupracuje na projektu Mendelovy univerzity v Brně k zajištění udržitelné a stabilní produkce krmiva pro dojný skot drobných farmářů.⁸¹

V Zambii také spolupracuje s dalšími neziskovými organizacemi, různými státními institucemi a neformálními tradičními skupinami. v České republice pořádají především kulturní akce, informační kampaně a Africký festival.⁸²

5.2 PROJEKTY

Organizace Njovu zaštituje nebo se podílí na osmi projektech, které působí v různých provinciích Zambie a každý projekt má svého hlavního koordinátora. Některé projekty se zabývají stejnou cílovou skupinou, některé se svým zaměřením lehce odlišují od ostatních, především se však zaměřují na znevýhodněné děti a mládež.

5.3 NJOVU O.P.S. V MONGU

Mongu se nachází na území, které se nazývá Barotseland. Je to tradiční území Barotsů neboli kmene Lozi, jehož rozloha činí 126,384 km². Zahrnuje horní údolí řeky Zambezi ve střední a jižní Africe. Obyvatelé Barotselandu tvoří variabilní skupinu obyvatel. Populace je cca 1 milion obyvatel, která se skládá z 38 etnických skupin a každá skupina má svůj vlastní dialekt nebo nářečí. Díky řece Zambezi je zde celkem úrodná půda a mokřady, což je příznivé pro rostlinnou výrobu, chov hospodářských zvířat, rybolov a využívání přírodních zdrojů.⁸³

⁸⁰ O Njovu o.p.s. Njovu [online]. 2016 [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/o-nas/>

⁸¹ Tamtéž

⁸² Tamtéž

⁸³ Unrepresented nations and people organization (unpo), 2015. Unpo: Barotseland: Barotse National Freedom Alliance [online]. [cit. 2016-12-07]. Dostupné z: <http://unpo.org/downloads/1581.pdf>

Učňovské vzdělávání pro sociálně ohrožené děti Katongo

Projekt se zaměřoval na zajišťování řemeslných kurzů ve třech oborech. Těmito obory jsou pekař (food production), elektrikář (power electrical) a krejčí (designing, cutting a tailoring). Tyto kurzy jsou stavěné na základě evropského učňovského vzdělávání, který je však přizpůsoben specifickým podmínkám zambijského vzdělávacího systému. v roce 2013 byly pořízeny učňovské obchody, které s pokračující výukou přispívají k spolufinancování projektu, a také zlepšují a zvyšují dostupnost textilních a pekařských produktů, elektrikářských a údržbových služeb.⁸⁴

Projekt probíhal v letech 2011-2013, následně byl v roce 2014 nahrazen projektem „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež Mongu*“. Tyto projekty vznikly za podpory České rozvojové agentury (ČRA).⁸⁵

Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo (viz Příloha III)

Je rozvojovým projektem České rozvojové agentury. Jeho cílem je poskytovat bezplatné řemeslné kurzy sociálně znevýhodněné mládeži, která je ohrožená extrémní chudobou a sociálním vyloučením a pomoci jim získat sociální ekonomickou nezávislost. Projekt svou filozofií přímo navazuje na předchozí projekt pro sociálně ohroženou mládež v oblasti Katongo- „*Učňovské vzdělávání pro sociálně ohrožené děti Katongo*“ -který ve stejné lokalitě působil v předchozích třech letech. Cílovou skupinou tohoto střediska je mládež, která by si za normálních okolností nemohla podobné kurzy dovolit vzhledem ke své sociální situaci a mají možnost získat oficiální certifikát v oboru elektrikář, kuchař/pekař, nebo krejčí (viz Příloha IV).⁸⁶

Kromě odborného vzdělávání nových studentů se projekt v tomto období nově zaměřuje na spolupráci s nejvíce talentovanými absolventy, kterým pomocí podnikatelských inkubátorů poskytne startovní podmínky pro uskutečnění jejich podnikatelských plánů. Hlavním cílem projektu je pomocí individuální péče rozvíjet ekonomický růst v okrese Mongu a přispět k rozvoji Západní provincie, jenž je nejméně vyvinutým regionem Zambie.⁸⁷ Program vyškolil 45 mladých řemeslníků a podpořil vznik 36 nových drobných podniků.⁸⁸

Program podnikatelských inkubátorů doplnil portfolio vzdělávacích programů projektu Centra učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež v Mongu. Mezi toto portfolio patří výše zmiňované poskytování bezplatných řemeslných kurzů, které mladým nabízejí všestrannou průpravu pro vstup do místní ekonomiky v oborech krejčí, elektrikář a kuchař/pekař, výuka kurzu podnikání pro studenty a odborná praxe a již zmiňované podnikatelské inkubátory. Nejvýraznějším z nich je však poskytování

⁸⁴ *Učňovské vzdělávání pro sociálně ohrožené děti Katongo*. Njovu [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/ucnovske-vzdelavani-pro-socialne-ohrozene-deti-katongo/>

⁸⁵ *Tamtéž*

⁸⁶ *Centrum učňovských kurzů v Mongu*. Njovu [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/centrum-ucnovskych-kurzu-mongu/>

⁸⁷ *Tamtéž*

⁸⁸ HRABCOVÁ, Lucie. *Roční závěrečná zpráva projektu ZRS/rok 2015: Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu. Zambie: Njovu, 2016.*

bezplatných řemeslných kurzů. v roce 2015 v těchto specializacích získalo profesionální kvalifikaci 63 absolventů školených v roce 2014 a 70 absolventů školených v roce 2015. Součtem je tedy k dnešnímu roku ukončeno 7 ročníků, tzv. „intakes“, které dohromady sčítali cca 600 absolventů.⁸⁹

Odborná praxe probíhá především ve vystavěných výrobních fundraisingových provozech (pekárna, krejčovský provoz, hardware obchod provozu). Tyto provozovny mají zabezpečit ekonomickou nezávislost projektu do budoucna.⁹⁰ V roce 2015 byly rozšířeny o další krejčovskou dílnu. v současnosti sestávají výrobní aktivity centra z celkem čtyř provozů, jež projektu pomáhají zabezpečit ekonomickou udržitelnost.⁹¹

V roce 2015 poskytnul pekárenský provoz 1044 hodin odborné praxe v oboru pekař/kuchař, provoz pokryl své celoroční náklady, včetně platů svých zaměstnanců a minimálních provozních nákladů a poskytnul odbornou praxi 29 studentům v oboru ročně. v roce 2016 byla uvedena do provozu pekárna, která byla zbudována v prvním roce fungování projektu (viz Příloha V).⁹²

Krejčovský provoz poskytl v roce 2015 802 hodin odborné praxe v oboru krejčí, také pokryl své celoroční náklady, včetně platů svých zaměstnanců a minimálních provozních nákladů a poskytnul odbornou praxi 16 studentům v oboru (viz Příloha VI).⁹³

Elektrikářský provoz v roce 2015 poskytnul 1044 hodin odborné praxe v oboru elektrikář, jako předchozí dva projekty zvládnul pokrýt své celoroční náklady, včetně platů svých zaměstnanců a minimálních provozních nákladů a poskytl odbornou praxi 27 studentům v oboru (viz Příloha VII).⁹⁴

Celkový počet studentů, jimž byla v roce 2015 poskytnuta praxe ve všech třech oborech projektu, byl 72.⁹⁵

Podmínky pro přijetí do programu učňovského střediska jsou: znevýhodněná socioekonomická situace (zohledňuje se především způsob aktuální obživy, osobní historie a dosavadní vývoj životní situace a aktuální poměr v domácnosti), motivace ke studiu a samostatnému podnikání, věk 15-30 let a alespoň komunikativní úroveň angličtiny.⁹⁶

⁸⁹ HRABCOVÁ, Lucie. Roční závěrečná zpráva projektu ZRS/rok 2015: Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu. Zambie: Njovu, 2016.

⁹⁰ Centrum učňovských kurzů v Mongu. Njovu [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/centrum-ucnovskych-kurzu-mongu/>

⁹¹ HRABCOVÁ, Lucie. Roční závěrečná zpráva projektu ZRS/rok 2015: Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu. Zambie: Njovu, 2016.

⁹² Tamtéž

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ Tamtéž

⁹⁵ Tamtéž

⁹⁶ Tamtéž

V roce 2015 jevíli potencionální studenti největší zájem o obor kuchař/pekař, jehož popularita od roku 2012, kdy byl v Mongu představen, roste. Nejmenší zájem byl o obor krejčí, ačkoliv se jeho absolventi uplatňují v místní ekonomice lépe než např. absolventi oboru elektrikář.⁹⁷

Projekt podporuje rovný přístup mužů a žen ke vzdělání. Součástí genderové politiky Njovu o.p.s. je snaha o přibližně padesátiprocentní podíl dívek a chlapců v celkovém počtu lidí zapsaných do všech kurzů projektu. Je to možné při regulaci nábory studentů.⁹⁸

Při práci se studenty projekt v roce 2015 využil i některé metody sociální práce. Proběhli případové práce s jednotlivcem (např. vedení zápisového rozhovoru, depistáž při náborové kampani atd.), práce se skupinou (např. při náborové kampani v kostele, při workshopu o HIV/AIDS atd.). Projekt využil i metody komunitní sociální práce a metody sociální práce v pracovním týmu (team-buildingové aktivity, umožnění zpětné vazby, supervize atd.)⁹⁹

Sociální práce je jednou z nejstarších profesí v Zambii. Byla představena roku 1940 a v průběhu let bylo provedeno mnoho pokusů k zformování profesního sdružení, které se bohužel z různých důvodů nevydařily. Až v roce 2005 se zdařilo zformovat prozatímní výkonný výbor, v čele Asociace sociálních pracovníků. Asociace je středem sociální práce v Zambii, která se snaží podporovat dodržování správných postupů v sociální práci, etických standardů a prosazovat zájmy všech sociálních pracovníků.¹⁰⁰

Little Noah Children Home (viz Příloha VIII)

Projekt zaštiťuje „*Nadace Malý Noe*“. ve své činnosti pomáhá dětem sociálně i zdravotně znevýhodněným.¹⁰¹ Cílem toho projektu je pomáhat zambijským dětem, kteří nemají jednoho nebo oba rodiče, popřípadě se o ně rodiče nejsou schopni postarat.¹⁰²

Celý projekt je úzce propojen s již fungujícím projekt učňovského střediska Njovu v Mongu. Njovu o.p.s. zajišťovalo samotnou realizaci výstavby budov a pořízení jejich vybavení. v rámci projektu byl také postaven internát pro učně s řezbářskou dílnou v Zambii. Organizace provozuje také všechny budovy, které jsou v rámci projektu, tedy internát, sirotčinec a dílny. Výrobky, které vzniknou při výuce oborů, jsou posléze prodávány za účelem zpětného financování dětského domova a učňovského centra. Část nákladů na provoz „*Little Noah Children Home*“ budou také pokryty z příjmů, které přijdou z projektu adopce na dálku.¹⁰³

⁹⁷ HRABCOVÁ, Lucie. Roční závěrečná zpráva projektu ZRS/rok 2015: Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu. Zambie: Njovu, 2016.

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ Tamtéž

¹⁰⁰ Social Workers' Association of Zambia [online]. Zambia [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.swazzambia.org/>

¹⁰¹ Little Noah Children Home v Mongu [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/little-noah-childrens-home-v-mongu/>

¹⁰² Nadace Malý Noe [online]. [cit. 2016-08-29]. Dostupné z: www.malynoe.cz

¹⁰³ Little Noah Children Home v Mongu [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/little-noah-childrens-home-v-mongu/>

5.4 OSTATNÍ PROJEKTY

Adopce na dálku

Adopce na dálku podporuje okolo 100 dětí, které mají díky pomoci českých sponzorů možnost navštěvovat školu, kterou by si jinak kvůli své životní situaci nemohly dovolit.¹⁰⁴

Centrum domácí péče o HIV pozitivní v Chibombo

Centrum domácí péče pečuje přibližně o 750 HIV pozitivních klientů v oblasti Chibombo, kde je nejvíce rozšířený virus HIV a AIDS v Zambii. Projekt se také zaměřuje na rodiny klientů a v neposlední řadě na osvětu celé komunity.¹⁰⁵

Učňovské kurzy pekaře a projekt školní pekárny Children's Town

V rámci projektu byla vystavěna u vesnice Malambanva pekárna na profesionální úrovni, která slouží jako školící centrum a také prodejna, kde si studenti osvojují základní obchodní dovednosti. Tyto kurzy, které poskytují odborné vzdělání, jsou dostupné sirotkům a znevýhodněným, zranitelným dětem a mládeži ve věku od 13 do 18 let.¹⁰⁶

Zajištění udržitelné a stabilní produkce krmiva pro dojný skot drobných farmářů

Projekt je realizovaný Mendelovou univerzitou v Brně za podpory České rozvojové agentury. v Zambii se nachází v Jižní provincii, v oblasti Monze, ve městě Choma. Tento projekt svou činností pomáhá farmářům navýšit příjmy ze živočišné výroby a zlepšit svou sociální situaci. Navíc podporuje místní potravinovou bezpečnost a diversifikaci zemědělské produkce.¹⁰⁷

Centrum mimoškolního vzdělávání a volnočasových aktivit Chibolya

Toto středisko bylo vybudováno v roce 2010 ve spolupráci s místními obyvateli chudinské čtvrti Chibolya hlavního města Lusaka v Zambii. Tento rok centrum navštěvuje přibližně 80 dětí a mladých lidí. Cílem tohoto centra je poskytovat dětem ulice neformální vzdělání a efektivní trávení volného času. Také jim pomáhá osvojovat hygienické a sociální návyky. Poskytují zde tři služby, a to neformální školu, předškolní výuku a volnočasové odpolední aktivity.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Little Noah Children Home v Mongu [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/little-noah-childrens-home-v-mongu/>

¹⁰⁵ Centrum domácí péče o HIV pozitivní v Chibombo. Njovu [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/centrum-domaci-pece-o-hiv-pozitivni-v-chibombo/>

¹⁰⁶ Učňovské kurzy pekaře a projekt školní pekárny Children's Town. Njovu [online]. [cit. 2016-08-29]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/childrens-town/>

¹⁰⁷ Zajištění udržitelné a stabilní produkce krmiva pro dojný skot drobných farmářů. Njovu [online]. [cit. 2016-08-29]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/zajisteni-udrzitelne-a-stabilni-produkce-krmiva/>

¹⁰⁸ Centrum mimoškolního vzdělávání a volnočasových aktivit Chibolya. Njovu [online]. [cit. 2016-08-29]. Dostupné z: <http://www.njovu.cz/project/centrum-mimoskolniho-vzdelavani-a-volnocasovych-aktivit-chibolya/>

6 METODOLOGIE VÝZKUMU

Cíl výzkumu: ověřit, zda se projektu organizace Njovu o.p.s.- „Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo“ (viz kapitola 5.3) daří plnit svůj rozvojový záměr.

Ke sběru informací byla využita kvantitativní metoda výzkumu, formou standardizovaných rozhovorů, jejichž nástrojem byl dotazník. Kvantitativní výzkum je metoda standardizovaného vědeckého výzkumu, která ukazuje zkoumanou skutečnost pomocí proměnných, které lze vyjádřit čísly.¹⁰⁹

Standardizovaný dotazník má pevně danou strukturu – předem daný seznam otázek, na které respondenti odpovídají předem danými odpověďmi (ano/ne/nevím). Výhoda této metody je, že data z těchto dotazníků mohou být snadno sečtena a porovnána, nevýhodou je omezený rozsah platnosti odpovědi.¹¹⁰

6.1 STANOVENÍ HYPOTÉZ

H1

Předpokládám, že počet nezaměstnaných respondentů klesl po vystudování v učňovském centru minimálně o 30 %.

H2

Předpokládám, že více jak 50 % respondentů vylepšila svoje bydlení (změna mašaši, z mašaši do permanentního domu, nově se respondent stal majitelem obydlí, přivedení elektřiny, vody nebo obojího-viz kapitola 1.1)

H3

Předpokládám, že více jak 50 % je po absolvování studia ekonomicky nezávislými.

¹⁰⁹ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. *Sociologie (Grada)*. ISBN 978-80-247-3006-6.

¹¹⁰ GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.

6.2 POPIS VÝZKUMNÉHO SOUBORU

Výzkumným souborem byli absolventi centra učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu. Tyto mladí lidé jsou obyvatelé města Mongu, nebo jeho okolí. Spadají to kategorie OVC (Orphans and Vulnerable Children), tedy sirotci a ohrožená mládež (viz kapitola 3).

Většina studentů učňovského centra, tedy i respondentů, od dětství pracují, aby pomohli uživit rodinu. Jejich práce většinou probíhá na ulicích prodáváním potravin, dále je velice časté rybaření a další podobné práce. Jejich rodiny velice často žijí na hranici chudoby a za normálních okolností by si, vzhledem k rodinné sociální situaci, studium nemohli dovolit.

Konstrukce standardizovaných rozhovorů

Dotazník je rozdělen na tři části, kdy první dvě části jsou strukturou k rozhovoru, třetí část se vypracovává po ukončení rozhovoru. První část je zaměřena na socioekonomickou situaci absolventa před studiem v programech nabízených centrem a druhá Socioekonomickou situaci absolventa v době výzkumu (po ukončení studia v programech nabízených centrem). V poslední části se tyto dvě časově odlišné skutečnosti porovnají, čímž se zjistí změny v životě jednoho respondenta.

6.3 PRŮBĚH VÝZKUMU

Výzkumu, který byl proveden ve druhé polovině roku 2016 se zúčastnilo 123 respondentů (60 žen a 63 mužů), tedy asi 27% ze všech úspěšných 463 absolventů 1. až 6. náborového cyklu. Všichni byli bývalými studenty centra učňovského vzdělávání a všichni kurz ukončili úspěšným získáním certifikátu TEVETA úrovně Trade Tesl Level 3.

Zatímco někteří respondenti tudíž měli za sebou až 4 roky zkušeností s prosazováním se v místní ekonomice, jiní skládali závěrečné zkoušky teprve před pár měsíci.

Tabulka 1: Počet dotazovaných respondentů dle oboru a ročníku

Obor/Ročník	1	2	3	4	5	6	Celkem
Elektrikář (power electrical-dále jen PE)	4	12	9	9	4	10	48 (5 žen, 43 mužů)
Kuchař/pekař (food production-dále jen FP)	5	9	6	10	11	12	53 (34 žen, 19 mužů)
Krejčí (designing, cutting and tailoring – dále jen DCT)	5	1	1	4	3	8	22 (21 žen, 1 muž)
Celkem	14	22	16	23	18	30	

Poměr respondentů podle oborů odpovídal popularitě jednotlivých učebních programů, nejvíce respondentů bylo dotazováno v oboru kuchař/pekař.

K dosažení výsledků bylo zapotřebí provést následující kroky:

1. Přípravení dotazníků ke standardizovaným rozhovorům

Dotazníky ke standardizovaným rozhovorům (viz Příloha I) byly vypracovány na základě důkladného prostudování zkoumaného projektu, sociálních a ekonomických aspektů Zambie (viz kapitola 1), systému školství v Zambii (viz kapitola 4) a města Mongu (viz kapitola 5.3).

Šetřené oblasti se vztahují k sociální a ekonomické situaci absolventů. Zaměřují se na průběh studia v učňovském středisku a mapuje jejich sociální fungování před začátkem studia a po absolvování programu.

2. Zajištění zkoumaného vzorku-kontaktování absolventů

První dva týdny bylo potřebné obvolávat všechny absolventy učňovského střediska, domlouvat si s nimi termíny schůzek a přesvědčit je k participaci na výzkumu. k většímu počtu respondentů přispělo spojení výzkumu se srazem spolužáků, který byl v telefonických rozhovorech vždy zmíněn.

3. Samotná spolupráce na výzkumu s absolventy

Před začátkem výzkumných rozhovorů byli absolventi seznámeni s tím, že jde o realizaci výzkumného šetření v rámci bakalářské práce a k posouzení úspěšnosti projektu a výsledky se žádným způsobem nedotknou jednotlivců.

Rozhovory byly prováděny po dobu 3 týdnů s více jak 100 respondenty (123). Výzkum byl prováděn v učebnách učňovského centra Mongu, pomocí počítače, kam se data ukládala. u prvních rozhovorů byl potřebný čas pro vypracování delší (cca 30 minut), po několika opakování se celkový čas zkrátil přibližně na 15 minut, v závislosti na komunikačních schopnostech respondenta. Rozhovor má dvě části, přičemž první část se zaměřuje na sociální a ekonomickou situaci absolventa před začátkem studia v učňovském středisku a druhá na status absolventa nyní.

4. Zpracování získaných dat

Po provedení všech rozhovorů se všemi absolventy byla provedena analýza dvou zkoumaných časově odlišných skutečností, čímž byly zjištěny změny v životě jednoho respondenta. Poté pomocí kódování dat byly vytvořeny grafy (viz kapitola 6.4-6.5).

5. Vyhodnocení

Při vyhodnocování byl použit procentuální výpočet, jehož výsledky jsou uvedeny v tabulkách (viz Příloha I) a grafech (viz kapitoly 6.4-6.5).

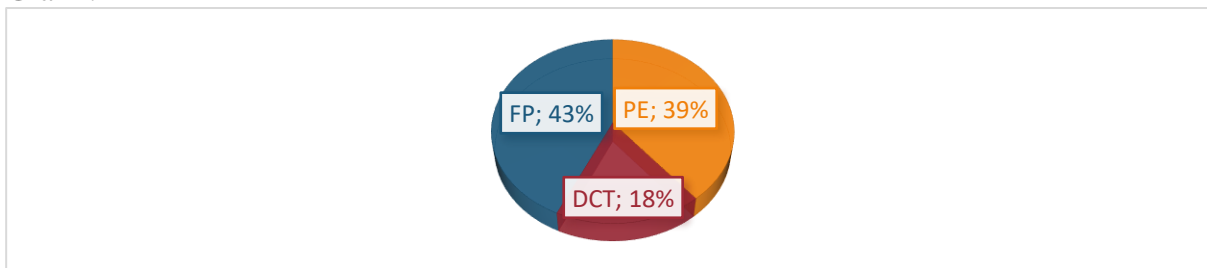
6.4 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Na základě kvantitativního výzkumu byly zjištěny tyto výsledky. Výsledků vyšlo mnoho, proto byly sepsány pouze ty, které byly považovány za důležité a podnětné, z hlediska struktury bakalářské práce a cíle výzkumu.

General/obecné

1. Dohromady proběhl výzkum se 123 respondenty. z oboru Power Electrical- elektrikář 48 respondentů, z oboru Designing, Cutting and Tailoring – krejčí 22 respondentů a z oboru Food Production-pekař 53 respondentů.

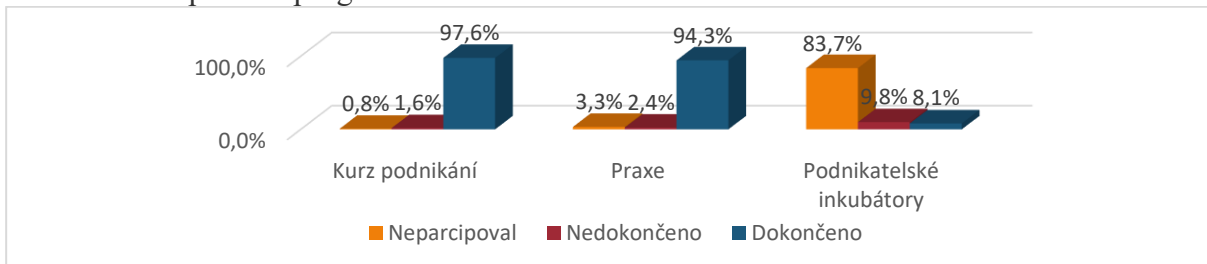
Graf 1: Zařazení dle oboru

Zdroj-vlastní výzkum

2. Průměrný věk všech respondentů byl 26,5 let (ženy-27,3, muži 25,9).
3. Muži mají průměrně vyšší dosažené vzdělání a to ročník 11,9 (ženy 11,3).
4. 3 ženy předčasně ukončily vzdělávání kvůli těhotenství. Všechny tři studovaly obor pekařství. 9 žen a 6 mužů ukončovali vzdělávání kvůli nedostatku financí.
5. Vyučovací hodiny podnikatelských a obchodních dovedností (kurz podnikání) absolvovala většina respondentů (97 %), 1 % se hodin vůbec nezúčastnilo a 2 % nemělo v danou chvíli hodiny dokončené.
6. Praxe se také zúčastnila většina absolventů, celkem 116 (94,3 %). 4 (3,3 %) respondenti se praxe nezúčastnili a 3 (2,4 %) prozatím neměli praxe dokončené.
7. Podnikatelské inkubátory prozatím absolvovalo pouze 8,1 % respondentů (30 % žen, 70 % mužů). 83,7 % respondentů se zatím programu inkubátorů nezúčastnilo.

Graf 2: Participace na programech učňovského centra

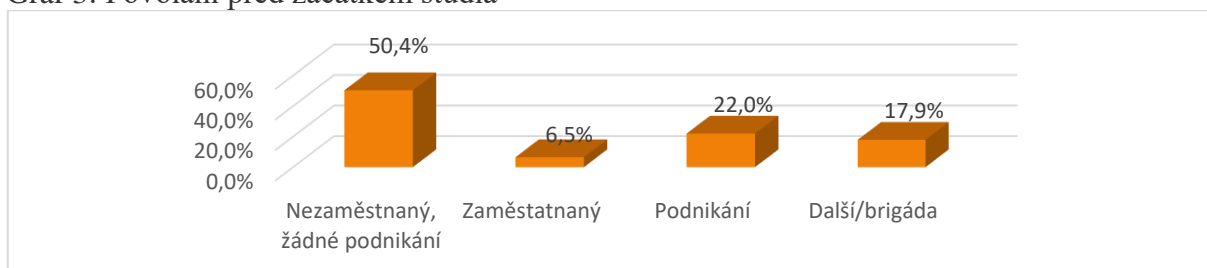
Zdroj: vlastní výzkum

8. Anglický jazyk je buď na výborné úrovni, nebo alespoň na úrovni schopnosti dorozumění. Pouze 3 respondentky nebyly schopné komunikace v angličtině.

Životní situace před nastoupením do programu

1. Před studiem žilo 101 mladých lidí v mašaše a pouze 21 studentů v permanentu. 4 studenti byli v pronájmu, 119 žilo v obydlí v osobním vlastnictvím. Elektrikou mělo obydlí vybaveno pouze 33 osob a vodou pouze 31 osob.
2. Více jak polovina respondentů (62,6 %) byla před studiem plně závislá na jiné osobě. Rozdíl mezi ženami a muži byl nepatrný (49,4 % x 50,6 %). Pouze 12,2 % respondentů bylo před studiem plně nezávislých (na tento údaj se nedá plně spoléhat-studenti mohou nadsazovat, protože se styděli za svou situaci před studiem). Zbytek respondentů bylo závislých na jiné osobě jen částečně.
3. Průměrně bylo na respondentech závislých 0,9 osob-na ženách 1,3, na mužích pouze 0,5 osob. Počet dětí na jednoho respondenta před začátkem studia činilo 0,5 dítěte-opět u mužů méně než u žen. Skoro každé dítě bylo respondenty nějakým způsobem podporováno. Počet ostatních osob závislých na respondentech činilo průměrně 0,3 osob.
4. Více jak polovina respondentů neměla před začátkem studia žádné zaměstnání, brigádu, či podnikání. Počet zaměstnaných byl velice malý (8 respondentů).

Graf 3: Povolání před začátkem studia

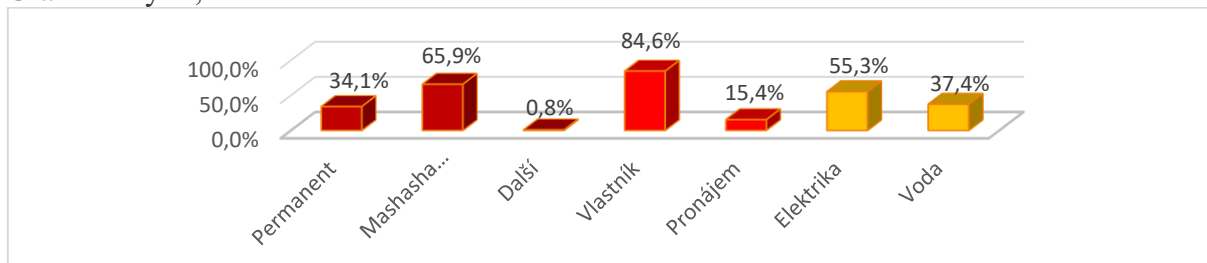
Zdroj: vlastní výzkum

5. Průměrný měsíční příjem respondentů před začátkem studia činil 170,86 kwacha (427,15,-Kč). z toho plat mužů byl podstatně vyšší-223,9 (559,75,-Kč) kwacha, než plat žen-115,2 (288,-Kč) kwacha.
6. Pouze 12 respondentů vlastnilo před začátkem studia bankovní účet.
7. Průměrně měli respondenti uspořeno 97, 5 kwacha (243,75,-Kč) -muži měli o polovinu více uspořeno než ženy.
8. Průměrné dluhy respondentů 29,8 kwacha (74,7,-Kč) - ženy i muži mají dluhy poměrně stejné.

Současná životní situace (v době výzkumu)

1. V současné době (po absolvování studia) se zvedl počet respondentů žijících v permanentu- 42 a klesl počet obyvatel mašaši- 81. Zvedl se počet respondentů, kteří si svoje obydlí projímají-19, i počet respondentů, kteří mají v obydlí vodu, elektriku, či obojí.

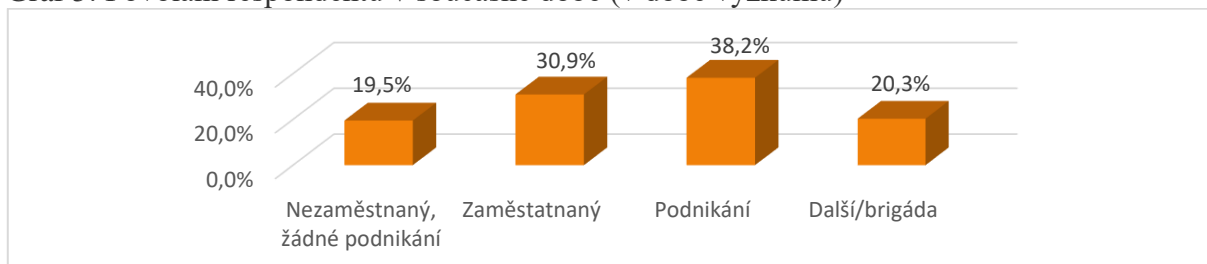
Graf 4: Obydlí, současná situace

Zdroj: vlastní výzkum

2. V nynější době je již více jak polovina respondentů ekonomicky plně nezávislá na jiných osobách (56,9 %). Plně nezávislí jsou více muži (58,6 %). Plně závislých na jiných osobách je 17,9 % respondentů. Zbytek respondentů jsou částečně závislí na jiných osobách (26,8 %).
3. V současné době je na respondentech průměrně závislých 2,2 osob. Ženy se starají o více osob než muži-ženy 2,5 osoby, muži 1,8 osob. Počet dětí na jednoho respondenta se lehce zvýšil, oproti počtu před začátkem studia (0,8 dítěte) – u mužů méně, než u žen. Zvýšil se průměrný počet ostatních osob, které jsou závislé na respondentech (1,4 osob) - tentokrát větší počet závislých u mužů, než u žen.
4. Po absolvování studia počet nezaměstnaných respondentů rapidně klesl (24), počet zaměstnaných naopak stoupl (38). Zvedl se i počet respondentů, kteří podnikají.

Graf 5: Povolání respondentů v současné době (v době výzkumu)

Zdroj: vlastní výzkum

5. V oboru elektrikář bylo 13 absolventů (27% respondentů) zaměstnáno, 19 podnikalo v oboru (40% respondentů), 14 bylo aktivních mimo obor (29% respondentů), 5 bylo ekonomicky neaktivní (10% respondentů)
6. V oboru krejčí bylo 7 absolventů (31% respondentů) zaměstnáno, 11 podnikalo v oboru (50% respondentů), 1 byl aktivní mimo obor (5% respondentů), 4 byli ekonomicky neaktivní (18% respondentů)

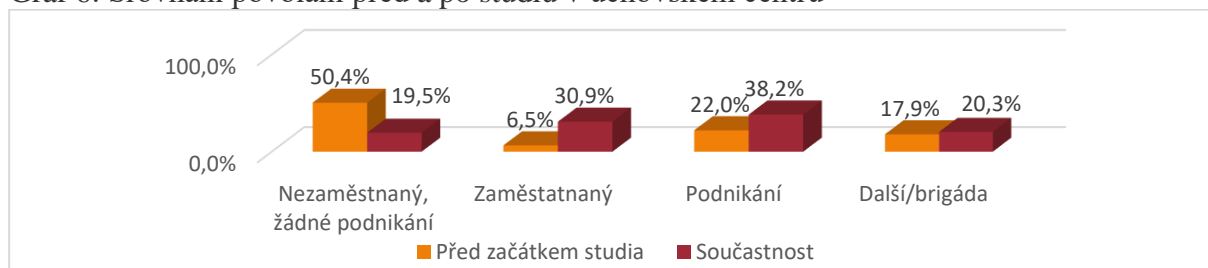
7. V oboru kuchař/pekař bylo 15 absolventů (32% respondentů) zaměstnáno, 12 podnikalo v oboru (26% respondentů), 8 bylo aktivních mimo obor (17% respondentů), 12 bylo ekonomicky neaktivních (26% respondentů)
8. Průměrný měsíční plat respondentů v současné době činí 628,33 kwacha (1 570,82,-Kč). Plat mužů je stále podstatně vyšší- 854,96 kwacha (2 137,4,-Kč), oproti ženám-390,37 kwacha (975,92,- Kč).
9. V současné době má již 48 respondentů bankovní účet.
10. Průměrně mají respondenti naspořeno 777, 53 kwacha (1943, 83,-Kč). Muži mají stále úspory vyšší než ženy.
11. Oproti úsporám se dluhy respondentů snížili. Průměrný dluh činí 14,2 kwacha (35,5,-Kč). Celý dluh je však pouze žen, jelikož muži již dluhy nemají. Dluhy žen v současné době jsou 29,17 kwacha (73,-Kč).

6.5 VERIFIKACE HYPOTÉZ

Hypotéza 1: Počet nezaměstnaných respondentů klesl po vystudování v učňovském centru minimálně o 30 %.

Před začátkem studia bylo nezaměstnaných osob 62 z celkového počtu respondentů 123. v současnosti (v době výzkumu) je nezaměstnaných respondentů, či respondentů, kteří nemají žádné podnikání pouze 24 (z tohoto čísla se musí počítat s matkami, které se starají doma o novorozené dítě, nemocnými a další). Platnost hypotézy č. 1 se potvrdila.

Graf 6: Srovnání povolání před a po studiu v učňovském centru

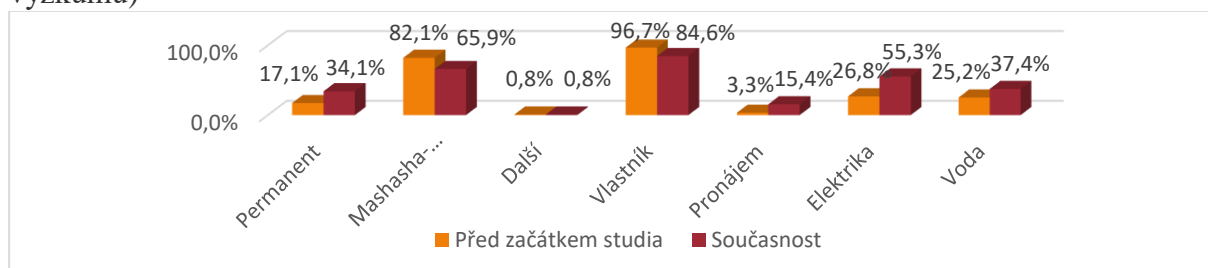

Zdroj: vlastní výzkum

Hypotéza 2: Více jak 50 % respondentů vylepšila svoje bydlení (změna mašáši, z mašáši do permanentního domu, nově se respondent stal majitelem obydlí, přivedení elektřiny, vody nebo obojího-viz kapitola 1.1)

Dle grafu č. 7 je vidět že se úroveň obydlí zlepšilo velkému množství studentů. Otázka o vylepšení bydlení se ukázala jako velice subjektivní a těžko prokazatelná. Ačkoliv někteří již nežijí v permanentu, ale v mašáše, není pro ně tato změna zhoršením, ale kolikrát i zlepšení (již jsou nezávislý, nebydlí s rodinnými příslušníky). Proto se tato hypotéza nedá potvrdit, ani vyvrátit.

Graf 7: Porovnání obydlí absolventů před začátkem studia a v současnosti (v době výzkumu)

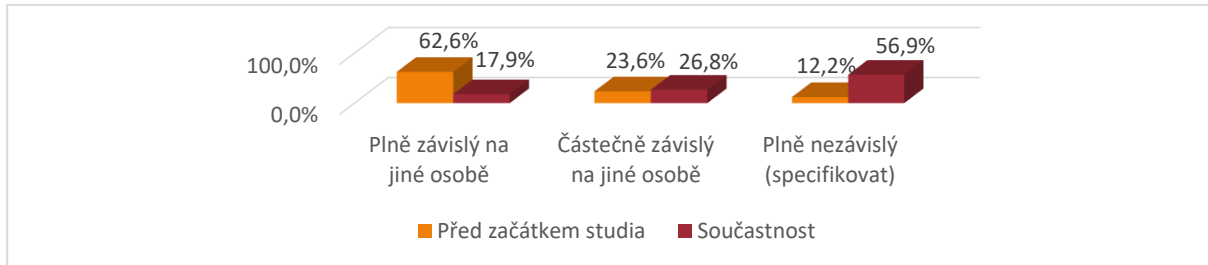

Zdroj: vlastní výzkum

Hypotéza 3: Více jak 50 % je po absolvování studia ekonomicky nezávislími.

Před začátkem studia bylo plně nezávislých respondentů pouze 15. v současné době je jich již 70.

Graf 8: Porovnání ekonomické závislosti klientů před začátkem studia a v současnosti (v době výzkumu)

Zdroj: vlastní výzkum

7 DISKUZE

Provedeným výzkumem bylo zjištěno mnoho zajímavých výsledků. Proto jsem se v této části práce rozhodla nediskutovat všechny zjištěné informace, ale pouze ty z nich, které považuji za zajímavé, překvapivé, a především podnětné k celé bakalářské práci. Diskuze se zaměřuje na ty informace, které jsou vydefinovány dle odborných zdrojů a postupuje dle struktury bakalářské práce.

Kapitole 1.1 této práce se zabývá tím, že je v Zambii vysoká porodnost, toto je vidět i ve výsledcích výzkumu, kdy průměrně na jednoho respondenta náleželo skoro 1 dítě, a to i přes to, že průměrný věk respondentů byl 26,6 let a děti už byly většinou starší. Také se v kapitole 1.1 pojednává o ubytování. Zde je vidět, jak se absolventům učňovského střediska daří vylepšovat ubytování, což se děje především díky zvýšení platu a jistot. Na grafu 7 je možnost tento pokrok vidět. Důležitý je zde zvýšený počet obyvatelů permanentu, jelikož úroveň tohoto obydlí, je značně vyšší než úroveň bydlení v mašaše. Snížil se počet vlastníků obydlí-toto vlastnictví je myšleno nejenom respondenty samotnými, ale i jejich rodinnými příslušníky, proto je procento vysoké i před absolvováním studia-a zvýšil se počet pronajímatelů. Pronajímání bydlení také u Zambijců značí určitý posun-jíž nebydlí s rodiči, ale například se přestěhovali do jiného města.

Průměrný plat v Zambii činí 2 344 kwacha (viz kapitola 1.4). Tento plat bohužel většina studentů nedostává. Avšak například muži, kteří jsou vystudovaní elektrikáři mají průměrný plat 1 021 kwacha a celkový průměrný plat osob zaměstnaných v tomto oboru, činí jen o 972 kwacha a více (viz obr. 1). v kapitole 1.4 je vidět, že v Zambii vydělávají muži více než ženy. To se podle výsledku výzkumu potvrzuje. Průměrně muži vydělávají 854,96 kwacha (2 137,4,-Kč), zatím co ženy 390,37 kwacha (975,92,- Kč). ve výzkumu je pozorovatelné, že vystudování respondentům finančně opravdu velmi přilepšilo-našli si vlastní práci nebo začali podnikat (viz graf 5). Před začátkem studia byl průměrný plat všech respondentů pouze 170, 86 kwacha (velké množství respondentů nemělo žádný příjem), v současné době (v době výzkumu) jejich plat činí průměrně 628,33 kwacha (1 570,82,-Kč).

V tomto výzkumu je také potvrzena kapitola 1.5, která popisuje komunitu v Zambii. Ukazuje, že v Zambii je rodina velice rozšířená, důležitá a nápomocná. u respondentů v tomto výzkumu se to ukazuje především tím, že již před začátkem studia, kdy sami neměli moc peněz, se starali průměrně o 0,8 osob, kteří na nich byli závislí (je důležité si uvědomit, že věk respondentů, před začátkem studia byl cca 18-20 let). v současné době se toto číslo zvedlo na 2,2 osob (z toho 0,88 biologické děti).

Obsahem výzkumu bylo také zjistit, zda se v projektu učňovského střediska projevuje Miléniová deklarace a sní spojené Rozvojové cíle tisíciletí (viz kapitola 2). Je bez pochyb, že se organizace Njovu snaží zpřístupnit vzdělání všem. Nabízejí vyučení každému, bez ohledu na finanční situaci rodiny (jednotlivce) a zdravotního stavu jednotlivce (pokud je to možné, studium se snaží přizpůsobit potřebám studenta). Také si jednotlivci díky vystudování v tomto středisku a následnému jednoduššímu uchycení na trhu práce

mohou dostudovat neukončené vzdělání (například druhý stupeň, střední vzdělání), které je drahé, tedy těžko přístupné (viz kapitola 4).

Absolventi si díky vystudování polepšili i z finanční stránky. Před začátkem studia byl průměrný měsíční příjem respondentů pouze 171 kwacha (427,5,-Kč), po vystudování se tato částka zvedla o cca 457 kwacha (1 142,-Kč). Díky zvýšení příjmu se respondenti dostali z kruhu chudoby a hladu, mnoho z nich se stalo plně nezávislými a jejich životní úroveň se zlepšila. Zde se ukazuje plnění prvního cíle Miléniové deklarace vymýtit extrémní chudobu a hlad.

Také je znatelná rovnost absolventů, dle pohlaví. Na výzkumu se podílelo přibližně stejné množství žen a mužů. Zde se tedy projevuje cíl prosazovat rovnost pohlaví a posílit postavení žen. Rovnost přístupu žen a mužů projekt reguluje pouze při zápisech do kurzu, kdy se snaží zabezpečit přibližně rovnocennou účast obou pohlaví. Zápis ke zkoušce apod. je však už věcí individuálního prospěchu bez ohledu na pohlaví osoby. v Zambii jsou zakotvené kulturní praktiky, které v důsledku snižují ženám přístup ke vzdělání a zdrojům příjmů. Tyto praktiky a s nimi spojený rovný přístup řeší běžně lektoři centra, kteří navštěvují rodiny dívek, které nejsou nakloněny jejich vzdělávání nebo jim neumožňují uvolnit se ze svých domácích povinností. Také centrum běžně vychází vstříc studentům (většinou právě dívky), kteří mají absence, jelikož pečují o děti a nemocné. Studentky s sebou mohou do výuky a práce nosit kojence, pokud to nepředstavuje bezpečnostní riziko. Těhotné studentky si mohou dohodnout alternativní plán výuky a zkoušek dle svých individuálních potřeb. Lektoři jsou dále instruováni, jak postupovat, pokud se setkají u studentů se sociálně patologickými jevy souvisejícími s nerovností pohlaví, zejména v případě domácího násilí (gender-based violence), i to je spíše páčáno na ženách.¹¹¹

Ostatní cíle obsažené v Rozvojových cílech tisíciletí se více projevují v jiných projektech organizace Njovu o.p.s., například projekt „*Centrum domácí péče o HIV pozitivní v Chibombo*“ úzce souvisí s cílem bojovat proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem.

Velkým problémem v Zambii je již výše zmiňované vzdělávání. Je zde nedostatečný přístup do školských zařízení a mnoho zambijských občanů si nemůže školní docházku dovolit, především z finančních důvodů. Mezi Rozvojové cíle tisíciletí (viz kapitola 2) patří mimo jiné cíl zpřístupnit základní vzdělání všem. Když se otočíme na Úmluvu o právech dítěte, právo na vzdělání je i jedním ze základních práv dítěte obsažených v této úmluvě. Také je zde obsažena povinnost státu k zajištění podpory středního vzdělání, které je buď bezplatné, nebo je dítěti v případě potřeby poskytnuta finanční pomoc.¹¹² se školou a vzděláním také neodmyslitelně souvisí dětská práce. a ačkoliv se škola a práce do jisté míry vylučují, mnoho dětí navštěvuje školu a zároveň

¹¹¹ HRABCOVÁ, Lucie. Roční závěrečná zpráva projektu ZRS/rok 2015: Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu. Zambie: Njovu, 2016.

¹¹² Úmluva o právech dítěte. United Nations [online]. Praha [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

pracuje. v Africe je to až pětina dětské populace (UNICEF). Situace zde je relativně nejzávažnější.¹¹³ v Zambii pracuje mnoho dětí na ulicích, či na trzích (marketech)-prodávají jídlo, kredit a další. Dále se hodně dětí živí rybařením, což je spojené s prací na ulicích a marketech, jelikož posléze ryby prodávají.

Základní vzdělání v Zambii je sice pro všechny obyvatele bezplatné, ale neměl by být opomenut fakt, že školský systém je nastaven dle anglického vzoru, tudíž je pro všechny děti povinná školní uniforma, na kterou rodiny mnohdy nemají finanční prostředky. Také musejí platit školní pomůcky a obědy, přispívat na projekty školy, jako například různé akce a aktivity (viz kapitola 4). Nejčastější udávanou příčinou předčasného ukončení školní docházky u respondentů byl nedostatek prostředků na zaplacení nákladů spojených se studiem, často spojený s úmrtím rodiče (udáváno 86 % všech případů) a těhotenství u dívek (ženy s neukončenou školní docházkou tento důvod udávaly v 20 % případů).

Ačkoliv podle výzkumu vyplývá, že většina absolventů má vystudovanou 12 úroveň (průměrně 11,6), musíme si uvědomit, že tato situace je současná. Mnoho respondentů si dodělávalo úroveň vzdělání do 12. ročníku, až po vystudování učňovského centra, 3 respondenti pokračovali ve vzdělávání v oboru, 14 dotazovaných zvolilo další studium v oboru jiném.

S problematikou nedostatečné gramotnosti jednotlivce souvisí chudoba, malé příležitosti k uchycení se na trhu práce, neschopnost stát se nezávislým na jiné osobě, samostatně si zajišťovat živobytí a další. Tedy dosažení určité životní úrovně a kvality života. s těmito nedostatky se snaží v Zambii pomáhat organizace Njovu o.p.s (viz kapitola 5). Její projekty se zaměřují především na znevýhodněné děti a mládež (viz kapitola 3). Jeden z projektů zaměřujících se na ohrožené děti a mládež je „*Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu*“. s tímto projektem, zaměřeným na vzdělávání mládeže je propojen celý výzkum, jehož cílem je zjistit, zda se daří tomuto projektu plnit svůj rozvojový záměr.

Rozvojový záměr Centra učňovských kurzů je „*Vytrhnout mládež a mladé lidi z kruhu chudoby poskytnutím příležitosti, díky které se budou moci uplatnit na trhu práce a samostatně si zajistit živobytí v oblasti s téměř absolutní nezaměstnaností, a tím nastartovat změnu, která povede ke zlepšení jejich životní úrovně a kvality života, vzniku podnikatelských elit v oblasti a k podpoře vyššího vzdělávání větší skupiny obyvatel*“¹¹⁴

Tohoto se projekt snaží dosáhnout například pomocí více fází studia (kurzů), které studentovi prohlubují jeho praktické dovednosti a znalosti (viz kapitola 5.3).

¹¹³ ZAČALOVÁ, Pavla. *Dětská práce v souvislostech. Dětská práce: Příčiny, souvislosti, důsledky a řešení* [online]. Praha: Rozvojovka, člověk v tísní, 2012,2-4 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/publikace/14-detska-prace-priciny-souvislosti-dusledky-a-reseni.htm>

¹¹⁴ HRABCOVÁ, Lucie. *Roční závěrečná zpráva projektu ZRS/rok 2015: Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu. Zambie: Njovu, 2016.*

Velice zajímavý fakt je, že většina respondentů prošlo kurzem podnikání i praxí, ale zatím ne podnikatelskými inkubátory (viz graf č. 6). Program podnikatelských inkubátorů je zatím velice mladý a situace s participací se v současné době již obrací. V průběhu mého výzkumu jsem studentům nabízela účast na tomto programu a někteří z nich se připojili. Tento program je pro zambijskou mládež velice prospěšný-ukotvuje jejich podnikatelské umění, pomáhá jim ke správnému vedení podniku a celkově s jejich podnikatelskými záměry (viz kapitola 5.3).

Vytrhnout mládež a mladé lidi z kruhu chudoby se projektu dle výzkumu daří. V době výzkumu bylo 63 % absolventů ekonomicky aktivní v oboru. Před studiem bylo 63 dotazovaných (51 % respondentů) nezapojeno do jakékoli výdělečné aktivity. 6 z nich (5 % respondentů) mělo zkušenost se zaměstnáním, 21 (33 % respondentů) bylo zapojeno do drobného podnikání. Po studiu bylo 35 (28 % respondentů) zaměstnáno ve studovaném oboru, 42 (34 % respondentů) zapojeno do drobného podnikání, ekonomicky neaktivních bylo 21 respondentů (17 % respondentů). Další udali jinou ekonomickou aktivitu, zejména zemědělství, ale také např. studium.

Součástí cílů centra učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu, je vytvoření podnikatelských elit. Toto se nejvíce daří dle výzkumu oboru elektrikářství. Z tohoto oboru působí 19 respondentů v podnikání, z toho 90 % jsou muži. Nejméně respondentů působících v podnikání jsou dle výzkumu absolventi oboru krejčí-pouze 11 osob. V oboru kuchař/pekař uvedlo podnikání v oboru 12 respondentů.

Z výzkumu tedy vyplývá, že se projektu neziskové organizace Njovu o.p.s „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“ daří plnit svůj projektový záměr. Mládež a mladé lidi formují a pomáhají jim, dostat se z chudoby. Jednou z velkých pracovních příležitostí, které nabízejí svým absolventům, je zaměstnání ve výrobních fundraisingových provozech. Mnoho z absolventů si otevřelo vlastní podnik, či dostalo zaměstnání, dále zlepšili svou úroveň bydlení a tím i kvalitu života a životní úroveň. Díky učňovskému centru stoupá počet vzdělaných obyvatel, nejen v Mongu.

8 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá problematikou sociálního rozvoje ohrožené mládeže v Západní provincii Zambie, měste Mongu se zaměřením na neziskovou organizaci Njovu o.p.s. a její konkrétní projekt „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“. Cílem bylo na základě výzkumu a dostupných pramenů blíže zmapovat projekt „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“ neziskové organizace Njovu o.p.s. a zjistit, zda dokáže pomoci absolventům v jejich sociálním fungování a rozvoji.

V rámci bakalářské práce byl cíl naplněn. Projekt bylo možno zmapovat dopodrobna, především díky mé pracovní stáži v organizaci Njovu o.p.s. Také se na konci každého rozhovoru měl respondent možnost vyjádřit k učňovskému středisku. Většina absolventů toto centrum velice chválí, studium je bavilo a jsou s jeho celkovým průběhem spokojeni. Absolvování jednoho z oborů hodnotí jako velice prospěšný nástroj ke zlepšení jejich života. Rádi navštěvují své lektory a projektovou manažerku Lucii Hrabcovou. Výzkumem bylo mimo jiné zjištěno, že díky vystudování se sociální fungování respondentů a s tím spojená životní situace a životní úroveň zásadně zlepšila.

Samotný výzkum byl časově náročný, vzhledem k získání dostatečného počtu respondentů. z důvodu špatné telekomunikace v Zambii nebylo jednoduché se s respondenty spojit, a poté se s nimi velice namáhavě domlouval datum schůzky, jelikož síť stále vypadávala, nebo bylo slyšet pouze šumění. Následně bylo velice náročné se s respondenty sejít, protože skoro žádný obyvatel Zambie nechodí včas-na vše mají čas, nic není potřeba udělat hned, a zároveň ačkoliv slíbí, že dorazí, většinou jich dorazí méně než polovina, zvláště když je účast dobrovolná. Proto jsem každý den po ukončení rozhovorů s respondenty, kteří se dostavili, musela obvolávat všechny zbylé, ptát se, zda dorazí a popřípadě je motivovat k příchodu v jiný den. Toto jsem zvládala dobře, většinou dorazila alespoň část znovu obvolaných, s dalšími jsem provedla rozhovor po telefonu. Rozhovor s respondenty byl také značně pracný. Klidný průběh narušovala občasná jazyková bariéra a také snížená inteligence některých jedinců. Avšak vždy jsem každého respondenta upozorňovala, aby odpovídal pravdivě a v případě nepochopení se nebál zeptat. Hned na začátku rozhovoru jsem navozovala atmosféru přátelství a důvěry, která je pro místní velice důležitá, jelikož sami jsou velice vstřícní a mají rádi pozitivitu. Pokud by se s nimi jednalo odměřeně, bez pozitivního nádechu, byli by uzavření a jejich odpovědi by nemuseli být validní. Jelikož rozhovory vždy probíhaly s úsměvem, jsem si jistá, že se respondenti cítili v mé přítomnosti pohodlně.

Výsledky výzkumného šetření prokázaly, že se projektu organizace Njovu o.p.s. daří plnit svůj rozvojový záměr a jejich práce je pro západní provincii Zambie velice prospěšná. Ačkoliv se toto vyhodnocení může zdát určitým způsobem subjektivní, je bráno nejenom z viditelných výsledků výzkumu, ale také ze závěrečného hodnocení klientů, které bylo z velké části pozitivní a velice často obsahovalo zmínku o zlepšení jejich životní úrovně, díky vystudování v učňovském centru. Také je toto tvrzení

podpořeno pozorováním respondentů, jejich celkového vzezření a vyjadřování, které bylo vyhodnoceno u většiny respondentů velice pozitivně.

Pro mě bylo vypracování této práce velice inspirativní a získala jsem mnoho cenných informací a náhledů na život. Ačkoliv jsem se původně měla nacházet v hlavním městě Lusace a pracovat pod projektem: „*Centrum mimoškolního vzdělávání a volnočasových aktivit Chibolya*“ (viz kapitola 5.4), tedy chtěla jsem vypracovat jiné téma, svého rozhodnutí jsem se nevzdala a rozhodla se změnit a vypracovat práci na toto téma. a jsem velice ráda, že jsem se rozhodla nevzdat se svého cíle a vypracovat bakalářskou práci zrovna v této zemi po dobu mého pobytu v rámci pracovní stáže.

Bakalářská práce může být k užitku mnoha organizacím a lidem, především organizaci Njovu o.p.s., také všem studentům, kteří přemýšlejí nad výjezdem do Zambie a chtějí si předem zjistit o této zemi více, popřípadě pokud by studenti vyjížděli do Zambie přes organizaci Njovu o.p.s. mohou díky této práci zjistit vše potřebné. Práce však také může být prospěšná veřejnosti, v rámci globálního vzdělávání.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

- ELSE, David. *Zambia*. Footscray, Vic: Lonely Planet, 2002. ISBN 17-405-9045-7.
- GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-0-257-0807-1.
- HADLEY, Sierd. *Seasonality and access to education: the case of primary education in sub-Saharan Africa*. Brighton: Consortium for Research on Educational Access, Transitions and Equity, 2010. ISBN 09-018-8140-6.
- HAVRDOVÁ, Zuzana. *Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. Praha: Osmium, 1999. ISBN 80-902-0818-5
- KERBO, Harold R. *World poverty: Global inequality and the modern world system*. Boston, Mass.: McGraw-Hill, 2006. ISBN 0073042951.
- LEWIN, Keith M a Ricardo SABATES. *Changing patterns of access to education in Anglophone and Francophone countries in Sub Saharan Africa: Is education for all pro-poor?*. Brighton: Consortium for Research on Educational Access, Transitions and Equity, 2011. ISBN 0901881597.
- MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8747-7.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.
- MCLNTYRE, Chris. *Zambia*. 5th ed. USA: The Globe Peguot Press, 2012. ISBN 139781841623733.
- MLÁDEŽ ve SPOLEČNOSTI a VLIV RODINNÉHO PROSTŘED: Riziková mládež ako sociálno-politický problém v Slovenskej republike. In: TRUHLÁŘOVÁ, Zuzana a Martin Smutek. *Riziková mládež v současné společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, s. 28. ISBN 80-7041-044-2.
- MURPHY, Alan. *Southern Africa*. 5th ed. Footscray, Vic: Lonely Planet, 2010. ISBN 9781740595452.
- NARAYAN-PARKER, Deepa. *Voices of the poor: crying out for change*. Oxford: Oxford University Press, 2000. ISBN 01-952-1602-4.
- REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
- Sociální práce: Děti a náhradní výchovná péče*. Brno: Asociace učitelů v sociální práci, 2003, 2003(2). ISSN 1213-62.
- TOŽIČKA, Tomáš, ed. *Příliš vzdálené cíle: rozvojové cíle tisíciletí: manuál globálního rozvojového vzdělávání*. Praha: Educon, 2008. ISBN 978-80-254-3279-2.

WHEATLEY, Christopher J., ed. *Humanization of social life*. Washington: Council for research in values and philosophy, c2004. Cultural heritage and contemporary change, Vol. 18. ISBN 15-651-8200-6.

Internetové zdroje:

Adopce zambijských dětí na dálku [online]. Ostrava: Njovu, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: www.adopcezambie.cz

AIDS and Behavior. Springer, 2006, 10(6). ISSN 1573-3254. Dostupné také z: <http://link.springer.com/10.1007/s10461-006-9086-6>

BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export [online]. CzechTrade [cit. 2017-02-18]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/?gclid=CLHlvZbrmdICFc8W0wodi2UJBg>

ZÁČALOVÁ, Pavla. Dětská práce v souvislostech. *Dětská práce: Příčiny, souvislosti, důsledky a řešení* [online]. Praha: Rozvojovka, člověk v tísní, 2012,2-4 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/publikace/14-detska-prace-priciny-souvislosti-dusledky-a-reseni.htm>

Expatriations [online]. Globe Media, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: www.expatriations.com

ForS [online]. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/>

GlobalGiving [online]. [cit. 2016-09-08]. Dostupné z: www.globalgiving.org

Charita Praha [online]. Praha: Charita Česká Republika, 2016 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://praha.charita.cz/>

Indian Journal of Community Medicine. 2015, 40(3). ISSN 0970-0218. Dostupné také z: <http://www.ijcm.org.in/text.asp?2015/40/3/193/158868>

International Federation of Social Workers [online]. 2014 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://ifsw.org/>

Mendelova Univerzita v Brně [online]. Brno: Mendelova Univerzita, 2011 [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://is.mendelu.cz>

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2016-09-11]. Dostupné z: www.mzv.cz

Nadace Malý Noe [online]. [cit. 2016-08-29]. Dostupné z: www.malynoe.cz

Njovu [online]. [cit. 2016-08-29]. Dostupné z: www.njovu.cz

Organizace spojených národů [online]. Praha: UNIC [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: www.osn.cz

Oxford Bibliographies [online]. 2016 [cit. 2016-09-25]. Dostupné z: <http://www.oxfordbibliographies.com>

Social Work and Society: International Online Journal [online]. Botswana: Department of Social Work, 2011 [cit. 2016-09-25]. Dostupné z: <http://www.socwork.net>

Social Workers' Association of Zambia [online]. Zambia [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.swazzambia.org/>

Unesco [online]. Ministry of Education, Science, Vocational Training and Early Education (MESVTEE), 2014 [cit. 2016-09-10]. Dostupné z: <http://en.unesco.org>

United Nations [online]. Praha: UNIC Praha [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: www.osn.cz

Unrepresented Nations And Peoples Organization [online]. Belgie: Penguin Platforms, 2010 [cit. 2017-02-18]. Dostupné z: www.unpo.org

VEBER, Tomáš a Petr BAUMAN. *Metodická pomůcka ke zpracování závěrečných prací: Závazné pokyny a doporučení pro seminární, bakalářské, diplomové a jiné závěrečné práce na TF JU*. České Budějovice, 2010. Dostupné také z: <http://www.tf.jcu.cz/studium-a-vzdelavani/pro-studenty/statni-zaverecne-zkousky>

Zambia Labour Force Survey Report [online]. Lusaka: Central Statistical Office, 2015 [cit. 2016-11-04]. Dostupné z: www.zamstats.gov.zm

Další zdroje:

HRABCOVÁ, Lucie. *Roční závěrečná zpráva projektu ZRS/rok 2015: Centrum učňovského vzdělávání pro sociálně ohroženou mládež Mongu*. Zambie: Njovu, 2016.

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázky:

Obrázek 1: Průměrný příjem placených zaměstnanců podle průmyslové odvětví, pohlaví a vesnice/města	12
Obrázek 2: Knihovna Barotselandské univerzity ve městě Mongu, Zambii	52
Obrázek 3: Označení učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii	52
Obrázek 4: Studenti učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii	53
Obrázek 5: Nabídka výrobního fundraisingového provozu-pekárny	53
Obrázek 6: Nabídka výrobního fundraisingového provozu-krejčovský provoz.....	54
Obrázek 7: Nabídka výrobního fundraisingového provozu-hardware obchod.....	54
Obrázek 8: Permanent sirotčince Little Noah.....	55

Tabulky:

Tabulka 1: Počet dotazovaných respondentů dle oboru a ročníku	31
---	----

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Zařazení dle oboru.....	33
Graf 2: Participace na programech učňovského centra	33
Graf 3: Povolání před začátkem studia	34
Graf 4: Obydlí, současná situace	35
Graf 5: Povolání respondentů v současné době (v době výzkumu).....	35
Graf 6: Srovnání povolání před a po studiu v učňovském centru.....	37
Graf 7: Porovnání obydlí absolventů před začátkem studia a v současnosti (v době výzkumu)	37
Graf 8: Porovnání ekonomické závislosti klientů před začátkem studia a v současnosti (v době výzkumu)	38

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha I. Excelové tabulky-dotazník, výsledky výzkumu (vloženo na CD)
- Příloha II. Knihovna Barotselandské univerzity ve městě Mongu, Zambii.
- Příloha III. Označení učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii.
- Příloha IV. Studenti učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii.
- Příloha V. Nabídka výrobního fundraisingového provozu-pekárny.
- Příloha VI. Nabídka výrobního fundraisingového provozu-krejčovský provoz.
- Příloha VII. Nabídka výrobního fundraisingového provozu-hardware obchod.
- Příloha VII. Permanent sirotčince Little Noah.

Příloha I.-Excelová tabulka-dotazník, výsledky výzkumu

(Vložit CD)

Příloha II. - Knihovna Barotselandské univerzity ve městě Mongu, Zambii

Obrázek 2: Knihovna Barotselandské univerzity ve městě Mongu, Zambii

Příloha III. - Označení učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii

Obrázek 3: Označení učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii

Příloha IV. - Studenti učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii

Obrázek 4: Studenti učňovského centra pro ohroženou mládež ve městě Mongu, Zambii

Příloha V. - Nabídka výrobního fundraisingového provozu-pekárny

CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION

**VOCATIONAL TRAINING CENTRE
FOR VULNERABLE YOUTH MONGU**
Run by Njovu NGO at Katongo Primary School
Cell: +420 973 485 921. www.njovu.com, Facebook njovu zambia

njovu

NJOVU BAKERY

We would like to express our interest to cooperate with you as your reliable supplier of goods.

Our bakery offers wide range of bakery products that include:

- Bread
- Rolls and buns
- Scones, doughnuts and cupcakes
- Samosas and meat-pies
- Pizza
- Birthday and wedding cakes
- Biscuits and crackers
- Lemon/orange marmalade

We also offer catering services, meaning we can prepare and serve full lunch and other refreshments for your workshops and celebratory events.

Obrázek 5: Nabídka výrobního fundraisingového provozu-pekárny

Příloha VI. - Nabídka výrobního fundraisingového provozu-krejčovský provoz

TAILORING

Our workshops offer wide range of **tailoring services** that include supply of **school uniforms** and **professional attires**. We also offer **African print casual wear**, **traditional attires** and **accessories** such as hand-bags, backpacks and even children's toys. We provide **household garments** such as curtains, pillows and beddings.

Furthermore, we **sell & rent out graduation gowns!**

Obrázek 6: Nabídka výrobního fundraisingového provozu-krejčovský provoz

Příloha VII. - Nabídka výrobního fundraisingového provozu-hardware obchod

NJOVU HARDWARE AND ELECTRICAL SERVICES

We supply basic hardware goods and provide the following services:

- Complete domestic wiring
- Maintenance and repair of electrical appliances
- Basic industrial installation

Obrázek 7: Nabídka výrobního fundraisingového provozu-hardware obchod

Příloha VII. - Permanent sirotčince Little Noah

Obrázek 8: Permanent sirotčince Little Noah

ABSTRAKT

VELTRUBSKÁ, J. Sociální rozvoj ohrožené mládeže v Západní provincii Zambie, měste Mongu. České Budějovice, 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce Mgr. Veronika Zvánovcová, Ph.D.

Klíčová slova: učňovské centrum, Zambie, rozvoj, absolventi, školství, vzdělání, Njovu.

Bakalářská práce je zaměřena na sociální rozvoj ohrožené mládeže v Západní provincii Zambie, měste Mongu. Cílem bakalářské práce je na základě výzkumu a dostupných literárních pramenů blíže zmapovat projekt neziskové organizace Njovu o.p.s. „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“ a zjistit, zda dokáže pomoci absolventům v jejich osobním sociálním postavení a rozvoji. Výzkum práce byl proveden kvantitativní metodou, pomocí standardizovaných rozhovorů, jejichž nástrojem byl dotazník. V rámci práce jsou specifikovány sociální a ekonomické aspekty Zambie a představena Miléniová deklarace a Rozvojové cíle tisíciletí. Dále práce definuje rizikovou mládež v Zambii a fenomén tzv. zranitelné mládeže, který je především typický pro subsaharské státy Afriky a také popisuje systém školství v Zambii. Je podrobně představena nezisková organizace Njovu o.p.s., její cíle a projekty, především však projekt „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“. V rámci své práce jsem došla k závěru, že se projektu organizace Njovu o.p.s.: „*Centrum učňovských kurzů pro sociálně ohroženou mládež v Západní provincii Zambie v Mongu-Katongo*“ daří plnit svůj rozvojový záměr a jejich práce je pro západní provincii Zambie velice prospěšná.

ABSTRACT

VELTRUBSKÁ, J. Social development of vulnerable youth in Western Province of Zambia, in the town of Mongu. České Budějovice, 2017. Bachelor Thesis. The University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Ethics, Psychology and Charity Work. Supervisor Mgr. Veronika Zvánovcová, Ph.D.

Key words: vocational training, Zambia, development, graduates, education, acquirement, Njovu.

Bachelor thesis is focused on the social development of vulnerable youth in Western Province of Zambia, in the town of Mongu. The aim of the thesis is based on research and available literature, to closer mapping project of non-profit organization Njovu o.p.s. “*Vocational training for vulnerable children in the Western Province of Zambia in Mongu-Katongo*”, and seek whether it can help graduates in their personal development and social status. The research work was carried out by a quantitative method, using standardized interviews, the instrument was a questionnaire. In this work, there are specified social and economic aspects of Zambia and introduced the Millennium Declaration and the Millennium Development Goals. Furthermore, it defines vulnerable youth in Zambia and phenomenon of so called Vulnerable youth, which is especially typical for sub-Saharan African countries and also describes the education system in Zambia. Non-profit organizations Njovu o.p.s. is described in details, also its goals and projects and mainly the project “*Vocational training for vulnerable children in the Western Province of Zambia in Mongu-Katongo*”. As part of my work I came to the conclusion that the project of organization Njovu o.p.s.: “*Vocational training for vulnerable children in the Western Province of Zambia in Mongu-Katongo*” is fulfilling their development plan and their work for the Western Province of Zambia is very beneficial.